

ТЕСТ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА (М-ТЕСТ)

ПОСІБНИК З ВИКОРИСТАННЯ

Таблиця 3.3.1. Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємства

Розрахунок бюджетного відповідного процесу регулювання.

я окремо для кож- залучений до про-

Державний орган,

ання регулювання:

THINK SMALL FIRST

Процедури регулювання малого підприємства (розрахунок на один суб'єкта господарюючого підприємства окремо для суб'єктів мікро- підприємств

Оцінка кількості суб'єктів, на яких поширюється відповідна процедура

Витрати на адміністрування регулювання* (за рік), грн.

1. Процедура обліку подарування, що знаходиться у сфері регулювання

2. Процедури поточного обліку за суб'єктом господарювання, що знаходиться у сфері регулювання

у т.ч. камеральні

у т.ч. виїзні

УДК 352/354.078:346(477)(07)
ББК 67.9(4Укр)401я7
ТЗБ

ISBN 978-617-7156-92-4

Шановні друзі!

Цей посібник навчає застосуванню інноваційного для України інструменту оцінки впливу регуляторних актів на малий бізнес, що отримав назву Тесту малого підприємництва, або М-Тесту.

М-Тест є складовою аналізу регуляторного впливу (АРВ), запровадженого в 2004 році законом "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності". Розвиваючи переваги АРВ, він суттєво посилює спроможність громадянського суспільства, зокрема бізнес спільноти, впливати на ухвалення рішень органами влади. Унікальна, як для регуляторних інструментів, здатність М-Тесту надавати вимірювану (числову) інформацію перетворює АРВ на доказовий документ, що дозволяє обрати найкраще із запропонованих альтернативних рішень. В основі М-Тесту лежить методика обчислення стандартних витрат малого підприємництва на виконання конкретного регуляторного акта. Результати М-Тесту дозволяють обґрунтувати варіанти пом'якшення адміністративного навантаження на малий бізнес.

На реальних прикладах із практики Державної регуляторної служби України, Центру комерційного права та його партнерів запропонований посібник доводить можливість його застосування, як на рівні центральних органів влади, так і на рівні місцевого самоврядування, як державними службовцями, так і підприємцями. Завдяки своїм властивостям М-Тест має сприяти встановленню рівноправного діалогу між державою та бізнесом. Посібник адресований саме тим державним службовцям, фахівцям, експертам та підприємцям, які зацікавлені в розробці та прийнятті оптимальних регуляторних рішень.

Видання здійснене за підтримки американського народу через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Посібник необов'язково відображає позиції USAID і Уряду США

За докладнішою інформацією просимо звертатися до Центру комерційного права за адресою:
вул. Шовковична, 42-44, Київ, 01004
тел.: (044) 4906575, факс: (044) 4906574
clc@clc.com.ua
www.commerciallaw.com.ua

© Центр Комерційного Права, 2015
© Дмитро Ляпін, 2015

Розробник: Ляпін Дмитро Вадимович, к. т. н., заслужений економіст України, ст. науковий співробітник Національного інституту стратегічних досліджень
Літературний редактор: Евеліна Бондаренко

ТЕСТ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА (М-ТЕСТ)

ПОСІБНИК З ВИКОРИСТАННЯ

Київ — 2015

Зміст

Преамбула	4
I. Мета і сутність М-Тесту	5
Природа запровадження М-Тесту	5
Перша причина запровадження М-Тесту	5
Друга причина запровадження М-Тесту	7
II. Досвід розробки та застосування М-Тесту в ЄС	8
Структура М-Тесту (ЄС)	9
1. Консультації з представниками МСП щодо регулювання	9
2. Попередня оцінка регулювання — інтереси якого бізнесу можуть бути порушені	10
3. Вимірювання впливу регулювання на МСП	10
4. Оцінка альтернативних варіантів і пом'якшувальних заходів	10
III. Основні положення Тесту малого підприємництва (Україна)	11
Структура М-Тесту	12
1. Консультації з представниками малого бізнесу щодо регулювання	12
2. Кількісний розрахунок впливу регулювання на малий бізнес (за методом стандартних витрат)	12
3. Розробка корегуючих (пом'якшувальних) заходів для малого бізнесу	15
4. Загальний порядок застосування М-Тесту	15
5. Отримання даних для проведення М-Тесту	17
Додатки	19
Додаток 1. Тест малого підприємництва (М-Тест) як складова аналізу регуляторного впливу	19
Додаток 2. Приклад використання М-Тесту при аналізі державного регулювання щодо переходу суб'єктів господарювання з КВЕД-2005 на КВЕД-2010	25
Додаток 3. Приклад використання М-Тесту в оцінці обов'язкового запровадження суб'єктами малого підприємництва – платниками єдиного податку реєстраторів розрахункових операцій	41
Додаток 4. Тест малого підприємництва (М-Тест) щодо оцінки рішення виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради № 111 від 26.02.2015	60

Преамбула

Тест малого бізнесу (М-Тест) розроблено та запроваджено в Україні на виконання вимог Угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом¹ (стаття 378) та Порядку денного асоціації між Україною та ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію² (п. 7.7), а також відповідно до норм європейського законодавства щодо МСП, зокрема Small Business Act «Think Small First»³.

Тест малого бізнесу запроваджено в Україні нормами нової редакції Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» від 11.03.2004 № 308⁴.

-
- 1 Угода про асоціацію між Україною та Європейським союзом \\http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246581344.
 - 2 Порядок денний асоціації між Україною та ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію \\http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=248012532.
 - 3 Small Business Act for Europe \\http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm
 - 4 На дату підготовки цього Посібника проект змін до Постанови КМУ № 308 проходить процедури погодження.

I. Мета і сутність М-Тесту

Основною метою М-Тесту (як в ЄС, так і в Україні) є зменшення вартості державного регулювання для суб'єктів малого бізнесу.

Задля досягнення цієї мети в рамках М-Тесту для кожного державного регулювання здійснюється розрахунок витрат стандартного суб'єкта малого бізнесу на виконання вимог регулювання, і на основі цих розрахунків для суб'єктів малого бізнесу розробляються зміни процедур регулювання, що має досягти зменшення витрат малого бізнесу на виконання державного регулювання. Для розрахунку вартості регулювання найчастіше застосовується методика стандартних видатків (методика стандартних витрат).

Природа запровадження М-Тесту

Перша причина запровадження М-Тесту

Перша основна причина появи М-Тесту пов'язана з тим, що в усіх розвинених країнах світу мале і середнє підприємництво (МСП) сьогодні визнається локомотивом та провідним чинником національних соціально-економічних систем. Наприклад, у ЄС за 2013 рік до сектору МСП відносилось 99 із кожних 100 бізнесів, він забезпечував роботою двох працівників з кожних трьох у секторі бізнесу й генерував 58 центів з кожного євро доданої вартості, а в абсолютних показниках сектор МСП у 27 державах-членах ЄС надавав роботу 88,8 млн людей та генерував 3,6 трлн євро доданої вартості. Подібні показники і в інших розвинених демократичних країнах світу, і сектор МСП в США також визнається одним з ключових факторів національної економічної безпеки.

Розвиток МСП в Україні переважно визнається як недостатній, проте цей висновок часто робиться на основі аналізу лише окремої групи — малих підприємств, тобто лише юридичних осіб, без урахування середнього бізнесу та ФОПів, що є методологічною помилкою і не дозволяє порівнювати показники з іншими країнами, зокрема з ЄС та США, в яких сектор МСП враховує у тому числі не лише фізичних осіб, зареєстрованих як приватні підприємці, але й осіб, що без реєстрації підприємцями здійснюють економічну діяльність на постійній основі. Ця помилка робиться незважаючи на норми Господарського кодексу України, які з 2012 року цілком аналогічні класифікації МСП в ЄС. Якщо застосувати неправильну методологію визначення сектору МСП (лише малі підприємства (юридичні особи) без урахування середнього бізнесу та ФОПів), то і висновки і цілі державної політики будуть хибні.

Опис поточної ситуації в Україні у секторі розвитку МСП

У середині 1990-х років класифікація МСП в Україні не відповідала світовій практиці. Якщо у світі до суб'єктів малого бізнесу відносились на той час суб'єкти з річним обсягом реалізації біля 8-10 млн доларів, то в Україні – з річним обсягом реалізації лише біля 200 тис. доларів. Порівняння макроекономічних показників таких суб'єктів (і сектору в цілому) є методичною помилкою, проте її було зроблено в Україні, і помилкові повтори трапляються досі.

Зміни в Україні: у 2012 році відбулися зміни у законодавстві України, і класифікація МСП стала повністю відповідати нормам ЄС (EU Recommendation 2003/361: до 10 млн євро та до 50 працюючих – малі, до 50 млн євро та до 250 працюючих – середні). Класифікаційні показники груп не мають прямого відношення до стану розвитку МСП в Україні і використовуються: 1) для проведення порівняльного аналізу з країнами ЄС; 2) для розробки та впровадження програм розвитку в рамках державної політики щодо сектору МСП.

За новою класифікацією МСП, що відповідає нормам ЄС та інших розвинених країн світу, основні макроекономічні показники сектору МСП в Україні такі.

За даними Державної фіскальної служби України, МСП в Україні з 2008 року стабільно забезпечує сплату понад 60% податків і зборів та надходження більше 70% податку на додану вартість. МСП в Україні забезпечують робочими місцями понад 80% працюючих у секторі бізнесу (крім фінансового сектору) та біля 70% обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг). МСП, за даними Державної служби статистики України, складають 99,8% від загальної чисельності суб'єктів господарювання. За даними Державної реєстраційної служби на 01.07.2014, на 1000 населення кількість неприпинених суб'єктів господарювання налічувала 9,0 юридичних осіб та 66,7 фізичної особи - підприємця. Сумарно це дорівнює 75,7 суб'єкта господарювання на 1000 населення. За даними Державної служби статистики, цей показник дорівнює у 2012 році 35,1 суб'єкта господарювання на 1000 населення (різниця між цими показниками визначається особливостями методології). Для порівняння: середній європейський показник, за даними ЄвроСтату за 2012 рік, складає 44,2 суб'єктів на 1000 населення.

За даними Державної реєстраційної служби, за останні 14 років спостерігається чітке й однозначне зменшення темпів приросту реєстрації нових та стабілізація темпів приросту ліквідації (припинення) суб'єктів господарювання. Такий характер лінійних трендів може означати досягнення країною природної верхньої межі загальної чисельності суб'єктів господарювання. У такому разі завдання державної політики щодо збільшення чисельності суб'єктів господарювання втрачає сенс.

Структура МСП в Україні за кількістю суб'єктів показує приблизно подібну до ЄС пропорцію з абсолютною перевагою в загальній кількості суб'єктів, що займаються торгівлею. За пропорційним розрахунком до кількості населення пропорції ЄС в Україні мали б дорівнювати біля 600 тис. суб'єктів, що займаються торгівлею, проти 850 тис. за фактом.

Висновок:

1. основні показники стану розвитку малого і середнього підприємництва в Україні в цілому відповідають середнім показникам ЄС;
2. податкові надходження до державного бюджету України від МСП перевищують вклад великого бізнесу;
3. у агрегаті МСП малий бізнес має розглядатися як інструмент політики зайнятості, і його економічне значення є «додатковим бонусом» для країни, а середній бізнес слід розглядати в першу чергу як інструмент економічної політики.

Саме в сумарному агрегаті МСП досягається вражаюче значення соціальних та економічних показників як малого, так і середнього бізнесу.

При цьому слід чітко розрізняти різну природу цілей, мотивації та можливостей суб'єктів МСП різного розміру. Малий бізнес не є однотипним, і у ньому слід розрізняти щонайменше три принципово різних рівня.

I – малий бізнес проти бідності. Зайняті на цьому рівні розглядають діяльність у малому бізнесі (як самозайняті особи чи як наймані працівники) як альтернативну зайнятість.

II – сталий малий бізнес. Малий бізнес, що забезпечує власника та зайнятих рівнем доходу, співставного з рівнем доходу в зайнятих у суб'єктах великого бізнесу або в державному управлінні чи бюджетній сфері, та характеризується сталим ринком (сфера послуг, сфера харчування, готельний бізнес, тощо)

III – малий бізнес, що швидко росте й готується «до стрибка» у сектор середнього бізнесу.

Кожен із цих рівнів очікує на специфічні інструменти державної політики, які повинні бути визначені та запропоновані до застосування у конкретних випадках державного регулювання.

При цьому для суспільства важливими є сталість та ефективність сектору малого бізнесу в цілому, а не окремих суб'єктів, банкрутство яких жодним чином, унаслідок їхніх розмірів, не позначається на секторі.

Тому, підсумовуючи, необхідно визнати, що внесок МСП у національні економіки перевищує внесок суб'єктів великого бізнесу, що зумовлює необхідність зосередити державну регуляторну політику на суб'єктах МСП.

Друга причина запровадження М-Тесту

Друга основна причина появи М-Тесту пов'язана з тим, що у світі загально визнано, що питома вартість виконання обов'язкових вимог державного регулювання⁵ для суб'єктів малого бізнесу вища, ніж для суб'єктів великого бізнесу. Різниця за різними оцінками складає від 10 до 100 разів⁶.

Це означає, що дрібніші компанії часто перебувають у не вигідному становищі в порівнянні з більшими суб'єктами через більші витрати часу на дотримання відповідних нормативних вимог обов'язкового державного регулювання.

Тому задля створення сприятливіших умов для розвитку МСП увага урядів провідних країн світу в останнє десятиріччя звертається на вирівнювання умов регулювання для суб'єктів різного розміру з акцентом на зменшенні вимог державного регулювання для суб'єктів малого бізнесу.

В ЄС, наприклад, М-Тест став нормою програмного документа, що визначає політику ЄС щодо малого бізнесу, з 2008 року.

5 Costs of compliance with health and safety regulations in SME's / Prepared by Entec UK Limited for the Health and Safety Executive, UK, 2003. — 249 p.

6 Вартість дотримання податкового законодавства в Україні / Консультативна програма з інвестиційного клімату, IFC та Група Світового банку, Київ, 2009. — 252 с.

II. Досвід розробки та застосування М-Тесту в ЄС

У 2008 році в ЄС було затверджено Акт малого бізнесу (Small Business Act), що отримав власну назву **Think Small First** («Спочатку думай про малих»).

Акт малого бізнесу в ЄС підкреслює політичну волю щодо визнання центральної ролі малих і середніх підприємств в економіці і визнає МСП як основу політики для ЄС та його держав-членів шляхом визначення **10 принципів**, що визначають концептуальні засади розробки і здійснення політики як на рівні ЄС, так і на рівні держав-членів. Ці 10 принципів спрямовано на привнесення нової доданої вартості на рівні ЄС, створення рівних умов для малого та середнього бізнесу і покращення правового та адміністративного середовища на території ЄС до потреб МСП.

Принципи «Think Small First»:

- 1) створити середовище, в якому підприємці та сімейні підприємства можуть процвітати і підприємництво винагороджується;
- 2) гарантувати, що чесні підприємці, які зіткнулися з банкрутством, швидко отримають другий шанс на початок підприємницької діяльності;
- 3) розробляти акти державного регулювання відповідно до принципу «Спочатку думай про малих»;
- 4) зробити органи державної влади сприйнятими до потреб МСП;
- 5) адаптувати інструменти державної політики до потреб МСП — сприяти участі МСП у державних закупівлях і ширше використовувати можливості державної допомоги для малого та середнього бізнесу;
- 6) полегшити доступ МСП до фінансування та забезпечити розвиток законодавства і бізнес-середовища, які сприяють своєчасним розрахункам у комерційних операціях;
- 7) допомогти МСП отримати більшу користь від можливостей єдиного ринку ЄС;
- 8) сприяти підвищенню кваліфікації в МСП і всіх форм інновацій;
- 9) надати можливість МСП перетворити екологічні виклики на бізнес-перспективи;
- 10) заохочувати і підтримувати МСП щодо отримання вигод з росту ринків.

«Think Small First» визнав:

Для того щоб майбутнє державне регулювання відповідало принципу «Спочатку думай про малих», Єврокомісія організує діяльність у таких напрямках:

- a) зміцнення дотримання Протоколу про застосування принципів субсидіарності та пропорційності у майбутніх законодавчих і адміністративних ініціативах (скрізь, де це можливо, будуть використовувати однакові дати вступу у дію регулювань регуляторних актів, які зачіпають МСП, і публікувати щорічний бюлетень щодо такого законодавства, яке вступає у дію);
- b) державам - членам ЄС пропонується: забезпечити, щоб політика досягала результатів при мінімізації витрат і зменшенні адміністративного тягаря для МСП,

в тому числі за допомогою інструментів взаємного визнання і самостійного або спільного регулювання; для досягнення політичних результатів **ретельно оцінювати наслідки майбутніх законодавчих і адміністративних ініціатив щодо МСП (М-Тест)** і ці результати брати до уваги при розробці регуляторних актів на основі консультацій з зацікавленими сторонами (МСП), які мають організовуватись не менше як за вісім тижнів до прийняття будь-яких законодавчих чи адміністративних пропозицій; використовувати конкретні пом'якшувальні заходи для малих і мікропідприємств, такі як послаблення, перехідні періоди і виключення, зокрема, щодо надання інформації або щодо вимог до звітності, та застосовувати інші індивідуальні підходи, коли це доречно, і уникнути збільшення вартості адміністративного навантаження (не доводити до стану «позолочення» регулювання).

У ЄС М-Тест запроваджено Small Business Act «Think Small First», і М-Тест є частиною оцінки регуляторного впливу.

Основні вимоги до М-Тесту в ЄС викладено у частині III Керівних роз'яснень з оцінки регуляторного впливу⁷.

Структура М-Тесту (ЄС)

1. **Консультації з представниками МСП щодо регулювання**
2. **Попередня оцінка регулювання — інтереси якого бізнесу можуть бути порушені**
3. **Вимірювання впливу регулювання на МСП**
4. **Оцінка альтернативних варіантів і пом'якшувальних заходів**

1. Консультації з представниками МСП щодо регулювання

Проводяться шляхом та за допомогою:

- круглих столів / обговорень із зацікавленими сторонами;
- тестових панельних обговорень з підприємцями, щоб перевірити нові ініціативи у гнучкий і швидкий спосіб;
- спеціалізованих комітетів;
- використання інструментів ІТ (онлайн-консультацій, форумів тощо),

а також:

- якщо слухання зі стейкхолдерами проводяться, то необхідна пропозиція щодо участі представників МСП;
- регулярні зустрічі між командою SME Envoy при Генеральному директораті підприємництва та МСП Єврокомісії та організаціями МСП — відносно швидкий спосіб отримання зворотного зв'язку від сектора МСП,
- Enterprise Europe Network може бути використано для отримання прямого зворотного зв'язку від МСП з усього ЄС.

⁷ http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/commission_guidelines/docs/ia_guidelines_annexes_en.pdf.

2. Попередня оцінка регулювання — інтереси якого бізнесу можуть бути порушені

На цьому етапі в рамках М-Тесту в ЄС має бути встановлено, чи є МСП серед групи, на яку поширюється регулювання.

Необхідно визначити характеристики бізнесу/сектора(-ів), інтереси яких зачіпаються регулюванням.

Невичерпний список включає:

- кількість підприємств та їхній розмір (мікро-, малі, середні або великі суб'єкти господарювання);
- частку зайнятих у різних категоріях суб'єктів господарювання;
- питому вагу складових в секторі МСП (мікро-, малі та середні);
- зв'язки з іншими секторами та можливий вплив на субпідряд.

Якщо цей етап приводить до висновку, що малі та середні бізнеси зачіпаються регулюванням, то необхідно проводити подальший аналіз (3-є та 4-е питання М-Тесту) і в разі необхідності результати брати до уваги при визначенні цілей і розробці варіантів політики в ході оцінки впливу.

3. Вимірювання впливу регулювання на МСП

Здійснюється розрахунок потенційних витрат і вигод від регулювання залежно від розміру бізнесу, відмінності між впливом регулювання окремо на мікро-, малі, середні і великі підприємства (суб'єкти господарювання) повинні бути проаналізовані якісно, а якщо можливо, і кількісно.

Важливо встановити, якою мірою впливає регулювання на конкурентоспроможність МСП або на бізнес-середовище в частині очікуваного впливу на діяльність МСП.

Регулювання може справляти прямі і непрямі позитивні ефекти на малі і середні бізнеси. Проте ці вигоди можуть бути знівельовані витратами, декотрі з яких виявляться непропорційно великими для МСП, зокрема (наприклад): фінансові витрати (зобов'язання сплачувати внески або мита); основні витрати (зобов'язання адаптувати характер продукту/послуги до певних стандартів, у тому числі придбання нового обладнання, навчання персоналу тощо); адміністративні витрати (зобов'язання надавати інформацію про діяльність, включаючи разові і повторювані адміністративні витрати).

Вартість і наслідки, визначені для малого та середнього бізнесу, повинні бути зіставні (порівнювані) з розміром витрат для великих підприємств.

4. Оцінка альтернативних варіантів і пом'якшувальних заходів

Якщо аналіз вигод/витрат показує, що малі та середні підприємства стикаються з більш високим навантаженням, то необхідно розглянути можливість використання для МСП спеціальних компенсаційних (пом'якшувальних) заходів з метою забезпечення рівних ринкових умов і дотримання принципу пропорційності.

Неповний перелік заходів, які слід розглянути:

- повне або часткове звільнення від регулювання залежно від розміру (бізнес нижче визначених порогів не повинен дотримуватися певних елементів зобов'язань);

- тимчасове зниження або звільнення (перехідні періоди, протягом яких МСП звільняються від певних зобов'язань);
- зниження податків або запровадження прямої фінансової допомоги, щоб компенсувати витрати, якщо це сумісно з чинним законодавством про конкуренцію або про міжнародну торгівлю;
- спрощення зобов'язання щодо подання звітності для малих і середніх підприємств (наприклад, в області статистики дослідити можливий синергізм з уже існуючими зобов'язаннями щодо звітності) тощо.

III. Основні положення Тесту малого підприємництва (Україна)

Ключові принципи Тесту малого підприємництва (далі – М-Тест) в Україні

1. Правила проектування державних регулювань мають відбуватися відповідно до принципу «Спочатку думай про малих»;
2. Зробити державні адміністрації сприятливими до потреб МСП;
3. Адаптувати інструменти державної політики до потреб МСП.

Основні положення М-Тесту базуються на визнанні, що питома вартість обов'язкового державного регулювання для суб'єктів малого бізнесу значно вища, ніж для суб'єктів великого або навіть середнього бізнесу, і значно збільшується зі зменшенням розміру суб'єкта господарювання.

Тому інструмент М-Тесту в низці інструментів державної регуляторної політики та політики розвитку підприємництва спрямовано на:

- дотримання пропорційності впливу в майбутніх законодавчих і адміністративних ініціативах;
- забезпечення досягнення державною політикою результатів при мінімізації витрат і зменшенні адміністративного тягаря для МСП;
- розробку та запровадження корегуючих (пом'якшувальних) заходів в рамках обов'язкового державного регулювання для суб'єктів мікро- і малого підприємства.

М-Тест є частиною аналізу регуляторного впливу (АРВ) в рамках Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» № 1160-IV від 11.09.2003.

Передумовою застосування М-Тесту є попередня оцінка регулювання щодо впливу на малий бізнес, яка здійснюється в рамках підготовки АРВ. На цьому етапі необхідно визначити характеристики секторів бізнесу, інтереси яких зачіпаються регулюванням:

- кількість суб'єктів господарювання (оціночна або статистична) за їхнім розміром (мікро-, малі, середні або великі суб'єкти господарювання), що повинні застосувати/виконувати регулювання;

- кількість зайнятих у відповідних категоріях суб'єктів господарювання (оціночна або статистична).

За результатами оцінки за індикатором «кількість зайнятих» робиться висновок щодо питомої ваги малого бізнесу в секторі МСП (мікро- та малі суб'єкти господарювання), на який поширюється регулювання. Якщо цей етап приводить до висновку, що значна частка мікро- та малих бізнесів перебуває у полі регулювання, яке розглядається, то необхідно проводити Тест малого бізнесу і за результатом кількісного розрахунку впливу регулювання на мікро- та малий бізнес розробляти пропозиції щодо корегуючих (пом'якшувальних) заходів в рамках регулювання для мікро- та малого бізнесу.

Структура М-Тесту

1. **Консультації з представниками малого бізнесу щодо регулювання**
2. **Кількісний розрахунок впливу регулювання на малий бізнес (за методом стандартних витрат)**
3. **Розробка корегуючих (пом'якшувальних) заходів у рамках регулювання**

Розгорнутий опис складових М-Тесту:

1. Консультації з представниками малого бізнесу щодо регулювання

- круглі столи/обговорення із зацікавленими сторонами;
- тестові панельні обговорення (фокус-групи);
- спеціалізовані комітети бізнес-асоціацій;
- використання інструментів ІТ (онлайн-консультацій, обговорень тощо).

2. Кількісний розрахунок впливу регулювання на малий бізнес (за методом стандартних витрат)

Метод стандартних витрат для вимірювання вартості регулювання почав використовуватись у світі в останнє десятиліття як поширений економічний стандартний метод ціноутворення.

Метод стандартних витрат не є точним, проте дозволяє, за дотримання методології, отримати достатню точність розрахунку для виявлення «слабких» елементів регулювання – тобто тих, що мають найбільшу вартість для суб'єкта малого бізнесу, і, відповідно, на основі аналізу цих елементів запропонувати кореговану модель регулювання для малого бізнесу.

Метод стандартних витрат має два ключових елементи

Першим ключовим елементом методології стандартних витрат у рамках вимірювання вартості регулювання є розгляд «стандартного» (або типового) суб'єкта господарювання. На цьому етапі відбувається певне «усереднення» витрат суб'єкта на виконання вимог регулювання.

Другим ключовим елементом методології стандартних витрат у рамках вимірювання вартості регулювання є розподіл регулювання на складові (або під-процеси). Оцінка

витрат суб'єкта на виконання кожного з під-процесів здійснюється або у часових витратах, або у грошових витратах залежно від виду під-процесу. Часові витрати у суб'єкта шляхом множення на вартість людино-години суб'єкта дає результуюче числове значення у грошовому вимірі. Витрати за під-процесами підсумовуються, і отримується сумарна вартість регулювання для одного типового суб'єкта господарювання. Шляхом множення сумарної вартості регулювання одного типового суб'єкта господарювання на оціночну кількість суб'єктів господарювання, що повинні виконувати це регулювання, отримується вартість регулювання для сектору (наприклад, окремо для сектору ФОПів, мікробізнесу юридичних осіб, малого бізнесу юридичних осіб або для сектору малого бізнесу в цілому).

Метод стандартних витрат для М-Тесту має три складові розрахунку:

- розрахунок прямих витрат суб'єктів малого бізнесу на виконання вимог регулювання;
- розрахунок адміністративних (інформаційних) витрат суб'єктів малого бізнесу на виконання вимог регулювання;
- розрахунок адміністративних витрат регуляторного органу на організацію процесу контролю щодо виконання суб'єктами малого бізнесу вимог регулювання та здійснення відповідних процедур впливу на порушників.

В основі методології стандартних витрат для М-Тесту лежить стандартний цикл управління (також відомий як цикл Шухарта - Демінга, або цикл PDCA). У найпоширенішому вигляді цикл Демінга складається з ланцюга чотирьох елементів, які утворюють кільце і, відповідно, безкінечно повторюються у сталій послідовності. Ці елементи та їх послідовність такі: P (Plan) – планування; D (Do) – реалізація; C (Check) – перевірка/контроль; A (Action) – корекція.

Базові методологічні положення методу стандартних витрат безпосередньо корелюються з положеннями теорії державного управління, за якими інструменти регулювання для різних за розмірами груп суб'єктів для досягнення результативності та ефективності регулювання мають бути різними та повинні відповідати природі (особливостям) цих груп суб'єктів, що є об'єктом регулювання.

Розрахунок впливу регулювання на малий бізнес (розрахунок вартості регулювання) в рамках М-Тесту повинен здійснюватись за методом стандартних витрат за базовою формулою:

$$BP_MCP = Ki * (Ci * Vci * KPi + ПВРi) + АДВРi$$

де

BP_MCP – вплив регулювання на малий бізнес (грн)

Ki – кількість суб'єктів мікро- та малого бізнесу, на які поширюється регулювання (окремо за кожним видом);

Ci – час, необхідний відповідному суб'єкту мікро- та малого бізнесу, на який поширюється регулювання (окремо за кожним видом) для виконання процедур регулювання – окремо за кожною процедурою (оціночно або статистично) (можливим є розрахунок за групами часових витрат «спеціаліст – керівник» у людино-годинах);

Vci – заробітна плата однієї години відповідної групи («спеціаліст – керівник») суб'єкта мікро- та малого бізнесу, на який поширюється регулювання (окремо за кожною

групою і за кожним видом), або для ФОПів – розрахунок вартості людино-години на основі річного обсягу реалізації сектору;

KPi – кількість разів виконання процедур регулювання за рік;

ПВРi – прямі витрати суб'єкта мікро- та малого бізнесу, на який поширюється регулювання (окремо за кожним видом) на дотримання вимог регулювання;

АДВРi – адміністративні витрати органів державної влади на виконання процедур регулювання (контролю, нагляду, звітності, впливу, апеляції тощо).

Формули, наведені у М-Тесті (див. Додаток 1), слід розглядати як орієнтовні й уточнювати їх для особливих умов регулювання та визначених під-процесів.

Ключовим елементом етапу М-Тесту щодо вимірювання впливу регулювання на суб'єкти малого бізнесу є детальна розшифровка/розподіл регулювання на окремі процедури, які повинен виконати відповідний суб'єкт господарювання в рамках конкретного регулювання.

До таких окремих процедур належать (невиключно) з позиції PDCA-циклу:

1. в частині прямих витрат на виконання регулювання це процедури придбання необхідного обладнання (пристроїв, машин, механізмів); процедури перевірки та/або постановки на відповідний облік у визначеному органі державної влади чи місцевого самоврядування; процедури експлуатації такого обладнання; процедури обслуговування обладнання; процедури розробки внутрішнього контролю; процедури реалізації внутрішнього контролю та процедури управлінського впливу внутрішнього контролю;
2. в частині адміністративних витрат на виконання регулювання це процедури отримання первинної інформації про вимоги регуляторного акта, процедури організації виконання вимог регуляторного акта та процедури офіційного звітування;
3. в частині витрат органу державної влади на контроль за дотриманням регулювання: процедури первинного обліку суб'єктів господарювання, на які поширюється регулювання; процедури поточного контролю за суб'єктами господарювання, на які поширюється регулювання (за видами – камеральні, виїзні); процедури опрацювання актів про порушення вимог регулювання; процедури реалізації рішень щодо порушення вимог регулювання; процедури оскарження рішень суб'єктами господарювання; процедури підготовки звітності за результатами регулювання.

Зауваження: якщо під-процеси регулювання (або процедури) при здійсненні М-Тесту не утворюють повного PDCA-циклу, то це означає, що під-процеси регулювання (або процедури) визначено неповно. Контроль за визначенням під-процесів регулювання (або процедури) на основі PDCA-циклу є процедурою контролю за достовірністю М-Тесту.

3. Розробка корегуючих (пом'якшувальних) заходів для малого бізнесу

Якщо вимірювання впливу регулювання на малий бізнес (за методом стандартних витрат) показує, що частина сектору мікро- та малого бізнесу, які повинні застосовувати регулювання, стикається зі збільшенням адміністративного навантаження, пов'язаним із необхідністю виконання вимог регулювання, необхідно розглянути можливість використання для суб'єктів мікро- та малого бізнесу спеціальних корегуючих заходів (пом'якшувальних заходів) з метою забезпечення для них рівних ринкових умов і дотримання принципу пропорційності.

Заходи, які слід розглядати як корегуючі (пом'якшувальні):

- повне або часткове звільнення від регулювання залежно від розміру (бізнес нижче визначених порогів не повинен дотримуватися певних зобов'язань у рамках регулювання);
- тимчасове зниження або звільнення (перехідні періоди, протягом яких суб'єкти малого бізнесу звільняються від певних зобов'язань у рамках регулювання);
- оцінка запровадження прямої фінансової допомоги з метою компенсації витрат та підготовка висновку щодо сумісності такої допомоги з чинним законодавством про конкуренцію або про міжнародну торгівлю;
- спрощення зобов'язання щодо процедур подання обов'язкової звітності в рамках регулювання для суб'єктів малого бізнесу (у тому числі зменшення обсягів звітності, збільшення періодів звітності тощо).

4. Загальний порядок застосування М-Тесту

М-Тест є обов'язковим для використання розробниками регуляторних актів та добровільним для бізнес-асоціацій, неурядових аналітичних центрів та інших зацікавлених груп.

М-Тест є невід'ємною складовою АРВ та визначає такий порядок застосування.

В рамках підготовки АРВ оцінюється вплив на сектор. Тобто оцінюється у кількісному вимірі розмір сектору об'єктів регулювання, окремо за розмірами суб'єктів: великі, середні, малі та мікро- (ФОПи). Якщо регулювання поширюється на сектор малого чи мікро-бізнесу, то обов'язковим є проведення розрахунків за М-Тестом.

На першому етапі М-Тесту розробником регуляторного акту повинні бути здійснені консультації з бізнес-асоціаціями — представниками малого бізнесу, які потрапляють у сферу регулювання з метою: а) якісної оцінки регулювання з точки зору впливу на малий бізнес; б) уточнення процедур, які необхідно виконати малому бізнесу для виконання вимог регулювання (уточнення, бо розробник під час проектування регулювання мусить чітко визначити перелік цих процедур, які повинні виконуватися суб'єктом малого бізнесу для виконання вимог регулювання, – з позиції PDCA-циклу) та в) отримання попередніх даних щодо витрат часу та інших ресурсів на виконання вимог регулювання (прямих витрат та інформаційних (адміністративних) витрат на офіційне звітування).

Проведення консультацій повинне включати отримання письмової інформації щонайменше від п'яти бізнес-асоціацій, які з позиції здорового глузду є репрезентативними щодо сектору малого бізнесу, що потрапляє у сферу цього регулювання. Рекомендовано також проведення консультації мінімум з одним центральним апаратом бізнес-об'єднань національного рівня (Торгово-промисловою палатою України, Українським союзом промисловців та підприємців, Федерацією роботодавців України, тощо).

На другому етапі М-Тесту розробник повинен визначити (статистично або оціночно) розмір сектору малого бізнесу, який потрапляє у сферу цього регулювання, та оцінити кількість зайнятих у секторі (примітка – саме зайнятих, а не найманих працівників).

На третьому етапі М-Тесту розробник регуляторного акту проводить: а) розрахунок прямих витрат суб'єктів малого бізнесу на виконання вимог регулювання; б) розрахунок адміністративних (інформаційних) витрат суб'єктів малого бізнесу на виконання вимог регулювання та в) розрахунок адміністративних витрат регуляторного органу на організацію процесу контролю за виконанням суб'єктами малого бізнесу вимог регулювання та здійснення відповідних процедур впливу на порушників. Для регуляторного органу є обов'язковими всі три складові – а), б) та в). Незалежний розрахунок М-Тесту неурядовою інституцією може обмежитись лише складовими а) та б).

Ключем до правильного проведення розрахунків а), б) та в) є розподіл регулювання на складові процедури (під-процеси) регулювання на основі PDCA-циклу.

Після отримання списку процедур (під-процесів) регулювання необхідно провести розрахунки за складовими а), б) та в). Розрахунок потрібно здійснити за перший рік регулювання та відповідні розрахунки за роками на період у п'ять років. Різниця, наприклад, полягає у тому, що якщо «тривалість життя» обладнання, необхідного для виконання вимог регулювання, дорівнює або перевищує п'ять років, то витрати на придбання обладнання будуть враховані лише один раз у перший рік регулювання.

За результатами розрахунку за складовими а), б) та в) отримується результуюча вартість регулювання.

За аналізом розміру результуючої вартості регулювання розробник приймає рішення щодо розробки пом'якшувальних (корегуючих) заходів регулювання для суб'єктів малого бізнесу. Пом'якшувальні (корегуючі) заходи регулювання в першу чергу стосуються процедур регулювання. Наприклад: відмова від щоквартальної звітності та запровадження для малого бізнесу щорічної звітності; незастосування вимог регулювання для суб'єктів, розмір яких не перевищує певну межу (наприклад, для ФОПів без найманих працівників регулювання не застосовується) тощо.

Розробка пом'якшувальних (корегуючих) заходів регулювання є ціллю М-Тесту з метою забезпечення зниження вартості регулювання для суб'єктів малого бізнесу.

Після розробки запропонованих пом'якшувальних (корегуючих) заходів регулювання розробнику необхідно повторити розрахунок М-Тесту і показати зменшення вартості регулювання, яке може бути досягнуте внаслідок запровадження цих пом'якшувальних (корегуючих) заходів.

Розрахунок необхідно робити лише щодо обов'язкових вимог регулювання.

5. Отримання даних для проведення М-Тесту

Для проведення М-Тесту використовуються дані таких типів:

А) статистичні дані (так звані «тверді дані»); Б) оціночні дані.

Розподіл даних є доволі умовним, проте до розрахунку рекомендовано підходити з позиції здорового глузду. Необхідно чітко уявляти характер М-Тесту і, відповідно, розрахунку. Розрахунок має усереднений і в певному розумінні прогностичний характер. Це означає, що дуже глибока деталізація процесів регулювання гарантовано призведе до значного збільшення витрат на сам М-Тест (що є небажаним) та до неможливості отримати статистичні або навіть оціночні дані.

Зуваження: Оціночні витрати часу на проведення М-Тесту на основі ряду пілотних розрахунків, що їх протягом другої половини 2015 року було здійснено в Україні у тому числі в рамках Державної регуляторної служби України, складають від 4 до 12 годин. Тому якщо витрати часу фахівців державних органів на проведення розрахунків М-Тесту будуть значно перевищувати ці показники, то це слід розглядати в першу чергу як результат неправильного розподілу регулювання на процедури (під-процеси) регулювання.

При виборі даних передусім слід віддавати перевагу «твердим даним» з обов'язковим наведенням інформації щодо джерела даних.

Ця інформація про джерело даних має бути достатньою для стороннього дослідника, щоб отримати ті самі дані і в тому самому обсязі, що й розробник регуляторного акта. Якщо сторонній дослідник при альтернативному розрахунку М-Тесту за посиланням розробника регуляторного акта отримує інші дані, то це слід розглядати як помилку розробника регуляторного акта (фахівця органу державної влади) при проведенні розрахунку.

«Тверді дані» (невиключно) це: дані офіційної статистики України (Державна служба статистики України — <http://ukrstat.gov.ua>), офіційні власні статистичні дані Кабінету Міністрів України, міністерств та відомств України (які отримано за результатами офіційного письмового запиту інформації чи з офіційних інтернет-сайтів).

Розрахункові дані на основі «твердих даних» шляхом математичних операцій над ними – також є «твердими даними».

Оціночні дані (невиключно) це: інформація від суб'єктів малого бізнесу щодо витрат часу на виконання окремих процедур (під-процесів) регулювання; вартість придбання обладнання чи оснащення, необхідного для виконання регулювання; вартість (витрати часу) на постановку обладнання на облік, його експлуатацію, перевірку та метрологічні витрати, поточний ремонт тощо. Для оцінки вартості обладнання (робіт, послуг), необхідних для виконання вимог регулювання застосовуються лише (!) роздрібні ціни (з позиції, що «стандартний» (типовий) суб'єкт малого бізнесу має придбати це обладнання (роботи, послуги) на вільному ринку країни).

Джерелом отримання оціночних даних є ринкова інформація та експертні оцінки. Рекомендовано для отримання цієї інформації звернутись до чотирьох-шести відкритих джерел з уточненням інформації, у тому числі шляхом проведення фокус-груп чи опитування п'яти-семи підприємців.

Зауваження: різний розмір секторів, що потрапляють у сферу регулювання, визначає різний набір інструментів державного регулювання. Наприклад: якщо за нормами регулювання весь сектор ФОПів повинен внести зміни до своєї реєстрової інформації (як це було під час переходу з КВЕД 2005 на КВЕД 2010), то розробник має розуміти, що це складає понад 1,5 млн суб'єктів і призводить до суттєвих сумарних витрат часу як суб'єктів малого бізнесу — ФОПів, так і для відповідних органів державної влади. У цьому разі альтернативним інструментом державного регулювання може бути автоматичне визначення нових кодів КВЕД і уточнення лише для тих суб'єктів, які вважатимуть, що це визначення потребує уточнення.

Приклад: Визначення вартості людино-години у грн для ФОПів (за всією економікою країни, а не за окремими видами діяльності). Для визначення вартості людино-години у грн для ФОПів необхідні такі «тверді дані»: а) річний обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) ФОПа — дані Державної фіскальної служби України (можливе уточнення за КВЕД); б) кількість робочих годин за рік – дані Міністерства праці і соціальної політики України; в) кількість зайнятих у ФОПі — дані Державної фіскальної служби України (можливе уточнення за КВЕД).

Наприклад, розрахунок вартості 1 людино-години для ФОПів (в цілому по країні) за 2010 рік (взято з прикладу розрахунку вартості переходу з КВЕД 2005 на КВЕД 2010 – див. додаток):

1. річний обсяг реалізації ФОПів, млн грн. — 230418;
2. кількість зайнятих у ФОПів, осіб — 2814500;
3. кількість робочих годин за 2010 рік — 2000;
4. розрахункова вартість 1 людино-години ФОП, грн (формула: $= (n1/n2)/n3) - 40,9$.

М-Тест є невід'ємною складовою Аналізу регуляторного впливу в рамках державної регуляторної політики відповідно до норм Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» і не може замінити всі інші норми національного законодавства.

Тому М-Тест має обмежене поле використання і дає відповідь на питання адекватності, доцільності та ефективності регулювання.

М-Тест не може і не повинен використовуватися для оцінки законності регулювання.

Оцінка адекватності та ефективності регулювання на основі М-Тесту полягає, наприклад, у тому, що якщо сумарна вартість регулювання для суб'єктів малого бізнесу перевищує очікувану вигоду для бюджету країни чи суспільства, то таке регулювання є неефективним та неадекватним. Саме це було доведено в результаті розрахунку за М-Тестом пропозиції Державної фіскальної служби щодо обов'язку застосовувати реєстратори розрахункових операцій (РРО) фізичними особами - підприємцями, що застосовують спрощену систему оподаткування.

Додатки

Додаток 1.

Тест малого підприємництва (М-Тесту) як складова аналізу регуляторного впливу

1. Консультації з представниками мікро- та малого підприємництва щодо оцінки впливу регулювання.

Консультації щодо визначення впливу запропонованого регулювання на суб'єктів малого підприємництва та визначення детального переліку процедур, виконання яких необхідно для дотримання вимог регулювання, проведено розробником у період з «__» ____ 20__р. по «__» ____ 20__р.

Таблиця 1			
№ п/п	Вид консультації: публічні консультації прями (круглі столи, наради, робочі зустрічі тощо); інтернет-консультації прями (інтернет-форуми, соціальні мережі тощо); запити (до підприємців, експертів, науковців тощо)	Кількість учасників консультацій, осіб	Основні результати консультацій (опис)
1			
2			
...			

2. Попередня оцінка впливу регулювання на суб'єктів малого підприємництва (мікро- та малі).

2.1 Кількість суб'єктів малого підприємництва, на яких поширюється регулювання: _____ (одиниць), у тому числі малого підприємництва: _____ (одиниць) та мікро- підприємництва _____ (одиниць).

2.2. Питома вага суб'єктів малого підприємництва у загальній кількості суб'єктів господарювання, на яких проблема справляє вплив _____ (%).

3. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва, що виникають на виконання вимог регулювання

	Таблиця 3.1. Оцінка «прямих» витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання	У перший рік (стартовий рік упровадження регулювання)	Періодичні (за наступний рік)	Витрати за 5 років
3.1.1.	Придбання необхідного обладнання (пристроїв, машин, механізмів) Формула: Кількість необхідних одиниць обладнання*вартість одиниці			
3.1.2.	Процедури перевірки та/або постановки на відповідний облік у визначеному органі державної влади чи місцевого самоврядування Формула: (Прямі витрати на процедури перевірки (проведення первинного обстеження) в органі державної влади + Витрати часу на процедуру обліку (на одиницю обладнання)*вартість часу суб'єкта малого підприємництва (з/плата)*оціночна кількість процедур обліку за рік)*кількість необхідних одиниць обладнання одному суб'єкту малого підприємництва			
3.1.3.	Процедури експлуатації обладнання (експлуатаційні витрати – витратні матеріали) Формула: Оцінка витрат на експлуатацію обладнання (витратні матеріали та ресурси на одиницю обладнання на рік) *кількість необхідних одиниць обладнання одному суб'єкту малого підприємництва			
3.1.4.	Процедури обслуговування обладнання (ТО) Формула: Оцінка вартості процедури обслуговування обладнання (на одиницю обладнання) * Кількість процедур ТО на рік на одиницю обладнання * кількість необхідних одиниць обладнання одному суб'єкту малого підприємництва			
3.1.5.	Інші процедури (уточнити): _____			
3.1.6.	Разом, грн. Формула: (3.1.1. + 3.1.2.+ 3.1.3.+ 3.1.4.+ 3.1.5.)		X	
3.1.7.	Кількість суб'єктів господарювання, що мають виконати вимоги регулювання, одиниць			

3.1.8.	Сумарно, грн. Формула: Відповідний стовпчик «разом» * кількість суб'єктів малого підприємництва, що мають виконати вимоги регулювання (3.1.6.* 3.1.7.)		X	
--------	--	--	---	--

	Таблиця 3.2. Оцінка вартості адміністративних процедур суб'єктів малого підприємництва щодо виконання регулювання та звітування	У перший рік (стартовий рік упровадження регулювання)	Періодичні (за наступний рік)	Витрати за 5 років
3.2.1.	Процедури отримання первинної інформації про вимоги регулювання Формула: Витрати часу на отримання інформації про регулювання, отримання необхідних форм та заявок * вартість часу суб'єкта малого підприємництва (з/плата)* оціночна кількість форм			
3.2.2.	Процедури організації виконання вимог регулювання Формула: Витрати часу на розробку та впровадження внутрішніх для суб'єкта малого підприємництва процедур на впровадження вимог регулювання * вартість часу суб'єкта малого підприємництва (з/плата)* оціночна кількість внутрішніх процедур			
3.2.3.	Процедури офіційного звітування Формула: (Витрати часу на отримання інформації про порядок звітування щодо регулювання, отримання необхідних форм та визначення органу, що приймає звіти та місця звітності + Витрати часу на заповнення звітних форм + Витрати часу на передачу звітних форм (окремо за засобами передачі інформації з оцінкою кількості суб'єктів, що користуються формами засобів – окремо електронна звітність, звітність до органу, поштовим зв'язком тощо) + Оцінка витрат часу на корегування (оцінка природного рівня помилок) * вартість часу суб'єкта малого підприємництва (з/плата)* оціночна кількість оригінальних звітів * кількість періодів звітності за рік			
3.2.4.	Процедури із забезпечення процесу перевірок Формула: Витрати часу на забезпечення процесу перевірок з боку контролюючих органів* вартість часу суб'єкта малого підприємництва (з/плата)* оціночна кількість перевірок за рік			

3.2.5.	Інші процедури (уточнити): _____			
3.2.6.	Разом, грн. Формула: (3.2.1. + 3.2.2.+ 3.2.3.+ 3.2.4.+ 3.2.5)		X	
3.2.7.	Кількість суб'єктів малого підприємництва, що мають виконати вимоги регулювання, одиниць			
3.2.8.	Сумарно, грн. Формула: Відповідний стовпчик «разом» * кількість суб'єктів малого підприємництва, що мають виконати вимоги регулювання (3.2.6.* 3.2.7.)		X	

Таблиця 3.3.1. Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва

Розрахунок бюджетних витрат на адміністрування регулювання здійснюється окремо для кожного відповідного органу державної влади / місцевого самоврядування, що залучений до процесу регулювання.

Державний орган, для якого проводиться розрахунок вартості адміністрування регулювання:

_____ (назва державного органу)

Процедури регулювання суб'єктів малого підприємництва (розрахунок на одного типового суб'єкта господарювання малого підприємництва – за потреби, окремо для суб'єктів малого та мікро- підприємництва)	Планові витрати часу на процедуру	Вартість часу співробітника органу державної влади відповідної категорії (заробітна плата)	Оцінка кількості процедур за рік, що припадають на одного суб'єкта	Оцінка кількості суб'єктів, на яких поширюється відповідна процедура	Витрати на адміністрування регулювання* (за рік), грн.
1. Процедура обліку суб'єкту господарювання, що знаходиться у сфері регулювання					
2. Процедури поточного контролю за суб'єктом господарювання, що знаходиться у сфері регулювання					
у т.ч. камеральні					
у т.ч. виїзні					

3. Процедури підготовки, затвердження та опрацювання актів про порушення вимог регулювання (на одиницю)					
5. Процедури реалізації рішень щодо порушення вимог регулювання (на одиницю)					
6. Процедури оскарження рішень суб'єктами господарювання (на одиницю)					
7. Процедури підготовки звітності за результатами регулювання					
8. Витрати часу на інші адміністративні процедури (уточнити): _____					
Разом по органу державного регулювання за рік	X	X	X	X	
Сумарно по органу державного регулювання за 5 років	X	X	X	X	

* Вартість витрат, пов'язаних з адмініструванням процесу регулювання державними органами, визначається шляхом множення фактичних витрат часу персоналу на заробітну плату спеціаліста відповідної кваліфікації та на кількість суб'єктів, на яких поширюється відповідна процедура, та на кількість процедур за рік.

Якщо державне регулювання передбачає створення нового державного органу (або нового структурного підрозділу діючого органу), необхідно визначити повний запланований річний бюджет нового органу (структурного підрозділу) ____ x 5 років = ____грн.

Таблиця 3.3.2.			
№ п/п	Назва державного органу	Витрати на адміністрування регулювання за рік, грн.	Сумарні витрати на адміністрування регулювання за 5 років, грн.
1			
2			
3			
	Сумарно бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва		

4. Розрахунок сумарних витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання

	Таблиця 4.1.	Перший рік регулювання (стартовий)	За 5 років
4.1.1.	Оцінка «прямих» витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання	Дані з п.3.1.6.	Дані з п.3.1.8.
4.1.2.	Оцінка вартості адміністративних процедур для суб'єктів малого підприємництва, необхідних для виконання регулювання та звітування	Дані з п.3.2.6.	Дані з п.3.2.8.
4.1.3.	СУМАРНІ ВИТРАТИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ВИКОНАННЯ ЗАПЛАНОВАНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	Сума 4.1.1 + 4.1.2	Сума 4.1.1 + 4.1.2
4.1.4.	Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва	Дані з табл.3.3.2	Дані з табл.3.3.2
4.1.5.	СУМАРНІ ВИТРАТИ НА ВИКОНАННЯ ЗАПЛАНОВАНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	Сума 4.1.1 + 4.1.2 + 4.1.4	Сума 4.1.1 + 4.1.2 + 4.1.4

5. Розробка корегуючих (пом'якшувальних) заходів для малого підприємництва щодо запропонованого регулювання

На основі оцінки сумарних витрат малого підприємництва на виконання запланованого регулювання (за перший рік регулювання та за 5 років), з метою вирівнювання питомої вартості адміністративного навантаження між суб'єктами великого, середнього та малого підприємництва пропонуються наступні компенсаторні механізми (наприклад: зміна періодичності надання звітів для малого чи мікро- підприємництва, поріг за розміром суб'єкта чи розміром його річного обороту для виключення з регулювання, запровадження інших компенсаторів) (опис та викладення уточнених норм регулювання):

На основі запропонованих компенсаторів для суб'єктів малого підприємництва здійснюється повторна оцінка витрат суб'єктів малого підприємництва для скорегованих процедур – починаючи з п.2 Тесту малого підприємництва).

Таблиця 5.1.	Сумарні витрати малого підприємництва на виконання запланованого регулювання за перший рік	Сумарні витрати малого підприємництва на виконання запланованого регулювання за 5 років
Заплановане регулювання		
За умов застосування компенсаторних механізмів для малого підприємництва		
Сумарно: зміна вартості регулювання для малого підприємництва		

Додаток 2.

Приклад використання М-Тесту при аналізі державного регулювання щодо переходу суб'єктів господарювання з КВЕД-2005 на КВЕД-2010

	<p>Підстави і пов'язані норми регуляції: Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики «Про затвердження та скасування національних класифікаторів» від 11.10.2010 № 457 та норми Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців" у частині внесення змін до реєстраційної картки – документа встановленого зразка (Ф. 1), який підтверджує волевиявлення особи щодо внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців (Єдиний державний реєстр, ЄДР) і, відповідно, норми методичних рекомендацій щодо заповнення реєстраційної картки</p>
	<p>Всі без винятку суб'єкти господарювання повинні здійснити перехід протягом 2011 року з КВЕД-2005 на КВЕД-2010 шляхом внесення змін до реєстраційної картки у державного реєстратора. Регуляція стосується усіх (!) суб'єктів малого підприємництва (як юридичних осіб, так і ФОП)</p>
<p><i>(1) Консультації з представниками мікро- та малого бізнесу щодо регулювання</i></p>	<p>Консультації було проведено незалежним експертом (Д. Ляпін), що здійснював розрахунок за М-Тестом, у період з 13.08.2012 по 15.08.2012. Форма консультацій: робочі зустрічі з ФОП, інтернет- та телефонні запити до бізнесу та до експертів. Загальна кількість учасників консультацій: 5 (осіб)</p>
	<p>Уточнення процедур у результаті консультацій: для виконання регуляції щодо переходу з КВЕД-2005 на КВЕД-2010 суб'єкт господарювання (у т. ч. ФОП) повинен виконати такі процедури: (1) ознайомлення з текстом нормативної бази: а) щодо визначення видів діяльності за КВЕД-2010 (або шляхом використання таблиць відповідності, або шляхом прямого визначення) та б) щодо отримання та уточнення порядку заповнення форми Ф. 1; (2) заповнення форми Ф. 1; (3) подання форми Ф. 1 до державного реєстратора; (4) отримання виписки з ЄДР</p>
	<p>Доповнення щодо процедур: у низці областей України державні реєстратори замінювали види діяльності із КВЕД-2005 на КВЕД-2010, а в інших - до КВЕД-2005 додавали види діяльності за КВЕД-2010. Це визначає різний обсяг інформації у формі Ф. 1 і потребує додаткових процедур уточнення інформації у відповідного державного реєстратора</p>

<p>(2) Вимірювання впливу регулювання на мікро- та малий бізнес (на основі методу стандартних витрат)</p>	<p>Кількість суб'єктів господарювання, на які поширюється регулювання. Усього кількість підприємств (за 2011 рік) - 375695 одиниць, серед них великого бізнесу - 659 од., середнього бізнесу - 20753 од., підприємств (юр. осіб) малого бізнесу - 354283 од., з них підприємств (юр. осіб) мікробізнесу - 295815 од. Джерело: дані Державної служби статистики, http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/kp_reg/kp_reg_u/kp_reg_u_2011k.htm. Усього кількість фізичних осіб - підприємців - 1325925 од. Джерело: дані Державної служби статистики, http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/osp/osp_reg/ksg_reg/ksg_reg_u_11.htm</p>
	<p>Кількість зайнятих у суб'єктах господарювання, на які поширюється регулювання. Кількість зайнятих (за 2011 рік) усього (юр. особи та ФОП) - 10164.5 тис. осіб, серед них у великому бізнесі - 2449.0 тис. осіб, середньому бізнесі - 3252.6 тис. осіб, на підприємствах (юр. особи) малого бізнесу - 2091.5 тис. осіб, з них на підприємствах (юр. особи) мікробізнесу - 788.9 тис. осіб, фізичні особи - підприємці - 2371.4 тис. осіб. Джерело: дані Державної служби статистики, http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/osp/osp_reg/kzp_reg/kzp_reg_u_11.htm та http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/kp_reg/kp_reg_u/kzp_red_u_2011k.htm</p>
<p>Розподіл регулювання на складові процедури та визначення витрат часу та ресурсів на виконання кожної процедури (на перший рік (стартовий рік регулювання) і на період 5 років)</p>	
	<p>Це регулювання є разовим, тому в рамках використання методики стандартних витрат розрахунок здійснюється для разового застосування процедур</p>
<p>2А) ОЦІНКА ПРЯМИХ ВИТРАТ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ НА ВИКОНАННЯ РЕГУЛЮВАННЯ</p>	<p>Витрати на обладнання або інші прямі витрати регулюванням не вимагаються</p>
<p>2А1. Процедура придбання необхідного обладнання (пристроїв, машин, механізмів) – вартість обладнання</p>	<p>0.00</p>
<p>2А2. Процедура перевірки та/або постановки на відповідний облік у визначеному органі державної влади чи місцевого самоврядування</p>	<p>0.00</p>
<p>2А3. Процедури експлуатації обладнання (витратні матеріали)</p>	<p>0.00</p>
<p>2А4. Процедури обслуговування обладнання (ТО)</p>	<p>0.00</p>
<p>2А5. Інші процедури (необхідно уточнити):</p>	<p>-----</p>

<p>Сума А рік = кількість суб'єктів * (обладнання, одиниць * вартість одиниці + (вартість процедури повірки + витрати часу повірки * вартість людино-години)* кількість процедур повірки за рік + витрати на експлуатацію * обладнання, одиниць + вартість обслуговування * кількість процедур обслуговування * обладнання, одиниць + інші процедури)</p>	<p>Сума А рік = 354 283 * 0.00 + 1 325 925 * 0.00 = 0.00 грн</p>
<p>2Б) ОЦІНКА ВАРТОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ ЩОДО ВИКОНАННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЗВІТУВАННЯ</p>	
	<p>Розрахунок вартості 1 людино-години Норма робочого часу на 2011 рік становить при 40-годинному робочому тижні 1996 год. (Норми тривалості робочого часу на 2011 рік. Лист Мінпраці від 25.08.2010 № 9111/0/14-10/13)</p> <p>А) для підприємств малого бізнесу (юридичні особи) Варіант 1. Використовується мінімальний розмір заробітної плати. За Законом України середній мінімальний щомісячний розмір заробітної плати за 2011 рік становив: 963.08 грн та 5.79 грн у погодинному розмірі (Закон ВР України від 23.12.2010 № 2857-VI «Про Державний бюджет України на 2011 рік») Варіант 2. Використовується середній розмір заробітної плати. Середньомісячна заробітна плата за 2011 рік визначається Пенсійним фондом України відповідно до Порядку визначення показників середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески та яка відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» враховується для обчислення пенсії, затвердженого постановою правління Пенсійного фонду України від 01.02.2008 № 4-4 і становить 2370,53 грн. Тоді середня заробітна плата у погодинному розмірі за рік визначається: 2370,53 грн *12 міс. / 1996 год. = 14,25 грн. Примітка: показник дано в цілому за економікою України без урахування розміру суб'єкта господарювання Варіант 3. Використовується показник державної статистики: витрати на персонал. Витрати на персонал за 2011 рік за суб'єктами малого підприємництва (юридичні особи) склав 49490,9 млн грн. Джерело: дані Державної служби статистики: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/kp_reg/kp_reg_u/vpp_reg_u_2011.htm. Кількість зайнятих у суб'єктах малого підприємництва (юридичні особи) – 2091,5 тис. осіб. Джерело: дані Державної служби статистики: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/kp_reg/kp_reg_u/kzp_red_u_2011k.htm. Тоді витрати на персонал на 1 людину за годину складають: (49 490 900 000 грн / 2 091 500 осіб) / 1996 год. = 11,85 грн</p>

	<p>Б) для фізичних осіб - підприємців</p> <p>Варіант 1. Використовується мінімальний розмір заробітної плати (аналогічно до малих підприємств) – 5,79 грн у погодинному розмірі</p> <p>Варіант 2. Враховуючи, що абсолютна більшість ФОП не має найманих працівників і для самозайнятих відсутні чіткі означені параметри заробітної плати, використовується як вартість 1 людино-години розрахунок обсягу реалізації продукції (робіт, послуг). Обсяг реалізації ФОП за 2011 рік – 211 215,8 млн грн. Джерело: дані Державної служби статистики: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/osp/osp_reg/orps_reg/orps_reg_u_11.htm. Кількість зайнятих у ФОП - 2371,4 тис. осіб. Джерело: дані Державної служби статистики: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/osp/osp_reg/kzp_reg/kzp_reg_u_11.htm. Тоді обсяг реалізації для ФОП на 1 людину за годину складає: (211 215 800 000 грн / 2 371 400 осіб) / 1996 год. = 44,62 грн</p>
<p>2Б1. Процедури отримання первинної інформації про вимоги регуляторного акта</p>	
<p>Витрати часу на отримання інформації про регуляторний акт, отримання необхідних форм та заявок</p>	<p>Оціночно: 0,5 години</p> <p><i>Пошук тексту наказу № 457, тексту ЗУ про державну реєстрацію, таблиць відповідності між КВЕД-2005 та КВЕД-2010, методичних рекомендацій щодо заповнення форми Ф. 1</i></p> <p>(уточнення – текст наказу Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики «Про затвердження та скасування національних класифікаторів» від 11.10.2010 № 457 відсутній на інтернет-сайті Верховної Ради України (http://www.rada.gov.ua), що збільшує витрати часу на його знаходження і вимагає застосування суб'єктом малого бізнесу додаткових контрольних процедур)</p>
<p>2Б2. Процедури організації виконання вимог регуляторного акта</p>	
<p>Витрати часу на розробку та впровадження внутрішніх для суб'єкта малого бізнесу процедур на впровадження вимог регуляторного акта</p>	<p>Оціночно:</p> <p>А) для підприємств малого бізнесу (юридичні особи) – 0,5 години</p> <p>Б) для фізичних осіб - підприємців – 0,1 години</p> <p><i>У т. ч. визначення та організація у суб'єкта малого бізнесу відповідального за виконання вимог регуляції</i></p>
<p>2Б3. Процедури офіційного звітування</p>	
<p>Витрати часу на отримання інформації про звіт щодо регуляторного акта, отримання необхідних форм та визначення органу, що приймає звіти, та місця звітності</p>	<p>Оціночно: 1 година</p> <p><i>Знаходження бланка реєстраційної картки форми Ф. 1, уточнення місця розташування та робочих годин прийому у відповідному територіальному підрозділі Державної реєстраційної служби, уточнення процедур подання інформації державному реєстратору (черга за записом, «жива» черга тощо). Уточнення особливостей заповнення Ф. 1 для цього територіального підрозділу Державної реєстраційної служби</i></p>

Витрати часу на заповнення звітних форм	Оціночно: 0,5 години Визначення видів діяльності за КВЕД-2010 та заповнення бланка реєстраційної картки форми Ф. 1
Витрати часу на передачу звітних форм (окремо за засобами передачі інформації з оцінкою кількості суб'єктів, що користуються цими формами засобів, – окремо електронна звітність, звітність до органу, поштовим зв'язком тощо)	Оціночно: 2 години (у т. ч. час безпосередньо державного реєстратора на внесення інформації до реєстраційної картки суб'єкта господарювання – 0,15 години {10 хвилин}) Фізична передача форми Ф. 1 державному реєстратору у відповідному територіальному підрозділі Державної реєстраційної служби, включаючи середній час на переміщення з офісу суб'єкта господарювання до відповідного територіального підрозділу Державної реєстраційної служби та зворотний шлях, чергу та час безпосередньо державного реєстратора на внесення інформації до реєстраційної картки суб'єкта господарювання
Оцінка витрат часу на корегування (оцінка природного рівня помилок)	Оціночно: природний рівень помилок при заповненні Ф. 1 – 5% від загальної кількості
2Б4. Процедури суб'єкта щодо забезпечення процесу перевірок (які проводяться державними органами контролю/нагляду)	
Витрати часу на забезпечення процесу перевірок (які проводяться державними органами контролю/нагляду)	Відсутні (перевірка відбувається під час внесення державним реєстратором інформації до реєстраційної картки суб'єкта господарювання – окремі процедури перевірки відсутні)
2Б5. Інші процедури (необхідно уточнити):	---
Усього витрати часу суб'єктів малого бізнесу на адміністративні процедури виконання регулювання	А) для підприємств малого бізнесу (юридичні особи) – 4,5 години Б) для фізичних осіб - підприємців – 4,1 години
Сума Б рік = кількість суб'єктів * вартість людино-години * (час на отримання + час на впровадження + (час на звіт про отримання + час на заповнення звіту + час на передачу звіту + час на корегування + час на перевірку + час на інше))	Сума Б рік (окремо МП) варіант 1 = 354 283 * 4,5 * 5,79 = 9 230 843,57 грн Сума Б рік (окремо МП) варіант 2 = 354 283 * 4,5 * 14,25 = 22 718 397,38 грн Сума Б рік (окремо МП) варіант 3 = 354 283 * 4,5 * 11,85 = 18 892 140,98 грн Сума Б рік (окремо ФОП) варіант 1 = 1 325 925 * 4,1 * 5,79 = 31 476 133,58 грн Сума Б рік (окремо ФОП) варіант 2 = 1 325 925 * 4,1 * 44,62 = 242 567 371,35 грн
Сума Б рік Сумарно	Сума Б рік Сумарно (МП+ФОП) мінімум = 40 706 977,15 грн Сума Б рік Сумарно (МП+ФОП) максимум = 265 285 768,73 грн
Сума Б рік Сумарно з урахуванням виправлення похибок	мінімум = 40 706 977,15 грн * (1,05) = 42 742 326,00 грн максимум = 265 285 768,73 грн * (1,05) = 278 550 057,17 грн

2В. Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва
 Розрахунок бюджетних витрат на адміністрування регулювання здійснюється окремо для кожного відповідного органу державної влади / місцевого самоврядування, що залучений до процесу регулювання

Державний орган, для якого провадиться розрахунок вартості адміністрування регулювання:

2В-А. **Державний реєстратор** (саме на них покладено функцію внесення інформації щодо переходу суб'єкта з КВЕД-2005 на КВЕД-2010)
 Розрахунок здійснено щодо специфічних процедур обліку та контролю, пов'язаних саме з переходом з КВЕД-2005 на КВЕД-2010

Процедури регулювання суб'єктів малого підприємництва (розрахунок на одного типового суб'єкта господарювання малого підприємництва – за потреби окремо для суб'єктів малого та мікро- підприємництва)	Планові витрати часу на процедуру	Вартість часу співробітника органу державної влади відповідної категорії (заробітна плата)	Оцінка кількості процедур за рік, що припадають на одного суб'єкта	Оцінка кількості суб'єктів, що належать до сфери відповідної процедури	Витрати на адміністрування регулювання* (за рік), грн
1. Процедура обліку суб'єкта господарювання, що знаходиться у сфері регулювання <i>Проводиться в рамках наявних процедур обліку. Спеціальні витрати відсутні</i>	-	-	-	-	-
2. Процедури поточного контролю над суб'єктом господарювання, що знаходиться у сфері регулювання	0,25	18,75 (з розрахунку 3000 грн на міс.)	1	354 283 + 1 325 925 = 1 680 208	= 0,25 * 18,75 * 1 680 208 = 7 875 975 грн
у т. ч. камеральні	-	-	-	-	-
у т. ч. виїзні	-	-	-	-	-
3. Процедури підготовки, затвердження та опрацювання актів про порушення вимог регулювання (на одиницю)	-	-	-	-	-
5. Процедури реалізації рішень щодо порушення вимог регулювання (на одиницю)	-	-	-	-	-
6. Процедури оскарження рішень суб'єктами господарювання (на одиницю)	-	-	-	-	-

7. Процедури підготовки звітності за результатами регулювання	0,25	18,75 (з розрахунку 3000 грн на міс.)	1 (опрацювання 1 державним реєстратором 1 бази даних)	840 (з розрахунку коефіцієнта навантаження на 1 державного реєстратора – 1/2000)	= 0,25 * 18,75 * 840 = 3938 грн
8. Витрати часу на інші адміністративні процедури (уточнити): _____					
Разом за органом державного регулювання за рік	X	X	X	X	7 879 913 грн
Сумарно за органом державного регулювання за 5 років	X	X	X	X	-

* Вартість витрат, пов'язаних з адмініструванням процесу регулювання державними органами, визначається шляхом множення фактичних витрат часу персоналу на заробітну плату спеціаліста відповідної кваліфікації та на кількість суб'єктів, що належать до сфери відповідної процедури, та на кількість процедур за рік

2В-Б. Територіальний підрозділ Податкової інспекції (саме на них покладено функцію контролю над переходом суб'єкта з КВЕД-2005 на КВЕД-2010) Розрахунок здійснено щодо специфічних процедур обліку та контролю, пов'язаних саме з переходом з КВЕД-2005 на КВЕД-2010					
Процедури регулювання суб'єктів малого підприємництва (розрахунок на одного типового суб'єкта господарювання малого підприємництва – за потреби окремо для суб'єктів малого та мікро- підприємництва)	Планові витрати часу на процедуру	Вартість часу співробітника органу державної влади відповідної категорії (заробітна плата)	Оцінка кількості процедур за рік, що припадають на одного суб'єкта	Оцінка кількості суб'єктів, що належать до сфери відповідної процедури	Витрати на адміністрування регулювання* (за рік), грн

1. Процедура обліку суб'єкта господарювання, що знаходиться у сфері регулювання <i>Проводиться в рамках наявних процедур обліку. Спеціальні витрати відсутні</i>	-	-	-	-	-
2. Процедури поточного контролю над суб'єктом господарювання, що знаходиться у сфері регулювання	0,05	18,75 (з розрахунку 3000 грн на міс.)	2	354 283 + 1 325 925 = 1 680 208	= 1 680 208 * 0,05 * 18,75 * 2 = 3 150 390 грн
у т. ч. камеральні	-	-	-	-	-
у т. ч. виїзні	-	-	-	-	-
3. Процедури підготовки, затвердження та опрацювання актів про порушення вимог регулювання (на одиницю)	-	-	-	-	-
5. Процедури реалізації рішень щодо порушення вимог регулювання (на одиницю)	0,05	18,75 (з розрахунку 3000 грн на міс.)	2	354 283 + 1 325 925 = 1 680 208	= 1 680 208 * 0,05 * 18,75 * 2 = 3 150 390 грн
6. Процедури оскарження рішень суб'єктами господарювання (на одиницю)	-	-	-	-	-
7. Процедури підготовки звітності за результатами регулювання	0,25	18,75 (з розрахунку 3000 грн на міс.)	1	16 802 (з розрахунку коефіцієнта навантаження на 1 службовця – 100 суб'єктів)	= 16 802 * 0,25 * 18,75 = 78 760 грн
8. Витрати часу на інші адміністративні процедури (уточнити): _____					
Разом за органом державного регулювання за рік	X	X	X	X	6379540,00 грн
Сумарно за органом державного регулювання за 5 років	X	X	X	X	-

№ п/п	Назва державного органу	Витрати на адміністрування регулювання за рік, грн	Сумарні витрати на адміністрування регулювання за 5 років, грн
1	Державний реєстратор	7 879 913,00	-
2	Територіальний підрозділ Податкової інспекції	6 379 540,00	-
	Сумарно бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва	14 259 453,00	-

СУМА РЕГУЛЮВАННЯ РІК СЕКТОР МАЛОГО БІЗНЕСУ	
Сума А рік + Сума Б рік	Мінімум = 42 742 326,00 грн Максимум = 278 550 057,17 грн
СУМА РЕГУЛЮВАННЯ РІК СУМАРНО СЕКТОР МАЛОГО БІЗНЕСУ ТА ОРГАН ВЛАДИ	
Сума А рік + Сума Б рік + Сума В рік	Мінімум = 57 001 779,00 грн Максимум = 292 809 510,17 грн
(3) Розробка корегуючих (пом'якшувальних) заходів у рамках регулювання	
На основі оцінки СУМА РЕГУЛЮВАННЯ РІК СЕКТОР МАЛОГО БІЗНЕСУ пропонуються такі компенсаторні механізми:	
	Можливим варіантом є проведення автоматичного перекодування між КВЕД-2005 і КВЕД-2010 і внесення у «ручному» режимі даних за тими суб'єктами, які потребують уточнення. Оцінка щодо достовірності/коректності перекодування при цьому здійснюється суб'єктом господарювання. Джерело, що підтверджує можливість такої процедури: стаття Упровадження Класифікації видів економічної діяльності у Статистичний реєстр підприємств України / Товченко А. В. - ж. Статистика України, 2013, № 2. - С. 40-46. За даними цієї статті, 65,7% суб'єктів господарювання підлягають автоматичному перекодуванню між КВЕД-2005 і КВЕД-2010
На основі запропонованих компенсаторів для малого бізнесу здійснюється оцінка витрат для корегованих процедур починаючи з п. 2 цієї методики Тесту малого бізнесу	

<p>(2) Вимірювання впливу регулювання на мікро- та малий бізнес (на основі методу стандартних витрат) - КОМПЕНСАТОРНЕ</p>	<p>Кількість суб'єктів господарювання, на які поширюється регулювання. Усього кількість підприємств (юр. осіб) малого бізнесу - 354283 од., з них підприємств (юр. осіб) мікробізнесу - 295815 од. Джерело: дані Державної служби статистики, http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/kp_reg/kp_reg_u/kp_reg_u_2011k.htm.</p> <p>Автоматичне перекодування коректне щодо 65,7% = 354 283 * 65,7% = 232 764 од. юр. осіб. Усього кількість фізичних осіб - підприємців – 1 325 925 од. Джерело: дані Державної служби статистики, http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/osp/osp_reg/ksg_reg/ksg_reg_u_11.htm.</p> <p>Автоматичне перекодування коректне щодо 65,7% = 1 325 925 * 65,7% = 871 133 ФОП</p>
<p>Розподіл регулювання на складові процедури та визначення витрат часу та ресурсів на виконання кожної процедури</p>	
<p>2А) ОЦІНКА ПРЯМИХ ВИТРАТ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ НА ВИКОНАННЯ РЕГУЛЮВАННЯ</p>	<p>Витрати на обладнання або інші прямі витрати регулюванням не вимагаються</p>
<p>2А1. Процедура придбання необхідного обладнання (пристроїв, машин, механізмів) – вартість обладнання</p>	<p>0.00</p>
<p>2А2. Процедура перевірки та/або постановки на відповідний облік у визначеному органі державної влади чи місцевого самоврядування</p>	<p>0.00</p>
<p>2А3. Процедури експлуатації обладнання (витратні матеріали)</p>	<p>0.00</p>
<p>2А4. Процедури обслуговування обладнання (ТО)</p>	<p>0.00</p>
<p>2А5. Інші процедури (необхідно уточнити):</p>	<p>-----</p>
<p>Сума А рік = кількість суб'єктів * (обладнання, одиниць * вартість одиниці + (вартість процедури перевірки + витрати часу перевірки * вартість людино-години) * кількість процедур перевірки за рік + витрати на експлуатацію * обладнання, одиниць + вартість обслуговування * кількість процедур обслуговування * обладнання, одиниць + інші процедури)</p>	<p>Сума А рік = 0.00 (грн)</p>
<p>2Б) ОЦІНКА ВАРТОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ ЩОДО ВИКОНАННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЗВІТУВАННЯ</p>	

<p>2Б1. Процедури отримання первинної інформації про вимоги регуляторного акта – 100% суб'єктів</p>	
<p>Витрати часу на отримання інформації про регуляторний акт, отримання необхідних форм та заявок</p>	<p>Оціночно: 0.5 години <i>Пошук тексту наказу № 457, тексту ЗУ про державну реєстрацію, таблиць відповідності між КВЕД-2005 та КВЕД-2010, методичних рекомендацій щодо заповнення форми Ф. 1 (уточнення – текст наказу Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики «Про затвердження та скасування національних класифікаторів» від 11.10.2010 № 457 відсутній на інтернет-сайті Верховної Ради України (http://www.rada.gov.ua), що збільшує витрати часу на його знаходження і вимагає застосування суб'єктом малого бізнесу додаткових контрольних процедур)</i></p>
<p>2Б2. Процедури організації виконання вимог регуляторного акта – ПЕРЕВІРКА ВІДПОВІДНОСТІ – 100% суб'єктів</p>	
<p>Витрати часу на розробку та впровадження внутрішніх для суб'єкта малого бізнесу процедур на впровадження вимог регуляторного акта</p>	<p>Оціночно: А) для підприємств малого бізнесу (юридичні особи) – 0,5 години Б) для фізичних осіб - підприємців – 0,1 години <i>У т. ч. визначення та організація у суб'єкта малого бізнесу відповідального за виконання вимог регуляції</i></p>
<p>2Б3. Процедури офіційного звітування СТОСУЄТЬСЯ 34.3% суб'єктів</p>	
<p>Витрати часу на отримання інформації про звіт щодо регуляторного акта, отримання необхідних форм та визначення органу, що приймає звіти, та місця звітності</p>	<p>Оціночно: 1 година <i>Знаходження бланка реєстраційної картки форми Ф. 1, уточнення місця розташування та робочих годин прийому у відповідному територіальному підрозділі Державної реєстраційної служби, уточнення процедур подання інформації державному реєстратору (черга за записом, «жива» черга тощо). Уточнення особливостей заповнення Ф. 1 для цього територіального підрозділу Державної реєстраційної служби</i></p>
<p>Витрати часу на заповнення звітних форм</p>	<p>Оціночно: 0,5 години <i>Визначення видів діяльності за КВЕД-2010 та заповнення бланка реєстраційної картки форми Ф. 1</i></p>

<p>Витрати часу на передачу звітних форм (окремо за засобами передачі інформації з оцінкою кількості суб'єктів, що користуються цими формами засобів, – окремо електронна звітність, звітність до органу, поштовим зв'язком тощо)</p>	<p>Оціночно: 2 години (у т. ч. час безпосередньо державного реєстратора на внесення інформації до реєстраційної картки суб'єкта господарювання – 0.15 години {10 хвилин}) <i>Фізична передача форми Ф. 1 державному реєстратору у відповідному територіальному підрозділі Державної реєстраційної служби, включаючи середній час на переміщення з офісу суб'єкта господарювання до відповідного територіального підрозділу Державної реєстраційної служби та зворотний шлях, чергу та час безпосередньо державного реєстратора на внесення інформації до реєстраційної картки суб'єкта господарювання</i></p>
<p>Оцінка витрат часу на корегування (оцінка природного рівня помилок)</p>	<p>Оціночно: природний рівень помилок при заповненні Ф. 1 – 5% від загальної кількості</p>
<p>ЗБ4. Процедури суб'єкта щодо забезпечення процесу перевірок (які проводяться державними органами контролю/нагляду)</p>	
<p>Витрати часу на забезпечення процесу перевірок (які проводяться державними органами контролю/нагляду)</p>	<p>Відсутні (перевірка відбувається під час внесення державним реєстратором інформації до реєстраційної картки суб'єкта господарювання – окремі процедури перевірки відсутні)</p>
<p>ЗБ5. Інші процедури (необхідно уточнити):</p>	<p>---</p>
<p>Усього витрати часу суб'єктів малого бізнесу на адміністративні процедури виконання регулювання</p>	<p>А) для підприємств малого бізнесу (юридичні особи) – 100% - 1.0 години та для 34,3% - 3,5 години Б) для фізичних осіб - підприємців – 100% - 0,6 години та для 34,3% - 3,5 години</p>
<p>Сума Б рік = кількість суб'єктів * вартість людино-години * (час на отримання + час на впровадження + час на звіт про отримання + час заповнення звіту + час передачі звіту + час корегування + час на перевірку + час на інше))</p>	<p>Сума Б рік (окремо МП) варіант 1 = 354 283 * 1,0 * 5,79 + (354 283 – 232 764) * 3,5 * 5,79 = 4 513 881,00 грн Сума Б рік (окремо МП) варіант 2 = 354 283 * 1,0 * 14,25 + (354 283 – 232 764) * 3,5 * 14,25 = 11 109 292,88 грн Сума Б рік (окремо МП) варіант 3 = 354 283 * 1,0 * 11,85 + (354 283 – 232 764) * 3,5 * 11,85 = 9 238 254,08 грн</p> <p>Сума Б рік (окремо ФОП) варіант 1 = 1 325 925 * 0,6 * 5,79 + (1 325 925 - 871 133) * 3,5 * 5,79 = 13 822 623 грн Сума Б рік (окремо ФОП) варіант 2 = 1 325 925 * 0,6 * 44,62 + (1 325 925 - 871 133) * 3,5 * 44,62 = 106 522 531 грн</p>

Сума Б рік Сумарно	Сума Б рік Сумарно (МП+ФОП) мінімум = 4 513 881,00 + 13 822 623 = 18 336 504 грн Сума Б рік Сумарно (МП+ФОП) максимум = 11 109 292,88 + 106 522 531 = 117 631 824 грн
Сума Б рік Сумарно з урахуванням виправлення похибок	мінімум = 18 336 504 грн * (1,05) = 19 253 329 грн максимум = 117 631 824 грн * (1,05) = 123 513 415 грн

2В. Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва Розрахунок бюджетних витрат на адміністрування регулювання здійснюється окремо для кожного відповідного органу державної влади / місцевого самоврядування, що залучений до процесу регулювання					
Державний орган, для якого провадиться розрахунок вартості адміністрування регулювання:					
2В-А. Державний реєстратор (саме на них покладено функцію внесення інформації щодо переходу суб'єкта з КВЕД-2005 на КВЕД-2010) Розрахунок здійснено щодо специфічних процедур обліку та контролю, пов'язаних саме з переходом з КВЕД-2005 на КВЕД-2010					
Процедури регулювання суб'єктів малого підприємництва (розрахунок на одного типового суб'єкта господарювання малого підприємництва – за потреби окремо для суб'єктів малого та мікропідприємництва)	Планові витрати часу на процедуру	Вартість часу співробітника органу державної влади відповідної категорії (заробітна плата)	Оцінка кількості процедур за рік, що припадають на одного суб'єкта	Оцінка кількості суб'єктів, що належать до сфери відповідної процедури	Витрати на адміністрування регулювання* (за рік), грн
1а. Забезпечення процедур автоматичного перекодування <i>Витрати на створення спеціалізованого програмного забезпечення</i>	-	-	-	-	100 000,00
2а. Процедури автоматичного перекодування та повідомлення суб'єкта господарювання про результати автоматичного перекодування засобами електронної пошти	0,05	18,75 (з розрахунку 3000 грн на міс.)	1 (опрацювання 1 державним реєстратором 1 бази даних)	840 (з розрахунку коефіцієнта навантаження на 1 державного реєстратора – 1/2000 суб'єктів)	= 0,05 * 18,75 * 840 = 787,50 грн

1. Процедура обліку суб'єкта господарювання, що знаходиться у сфері регулювання <i>Проводиться в рамках наявних процедур обліку. Спеціальні витрати відсутні</i>	-	-	-	-	-
2. Процедури поточного контролю над суб'єктом господарювання, що знаходиться у сфері регулювання <i>Внесення змін у «ручному» режимі</i>	0,25	18,75 <i>(з розрахунку 3000 грн на міс.)</i>	1	<i>(354 283 – 232 764) + (1 325 925 – 871 133) = 576 311</i>	= <i>0,25 * 18,75 * 576 311 = 2 701 458,00 грн</i>
3. Процедури підготовки, затвердження та опрацювання актів про порушення вимог регулювання (на одиницю)	-	-	-	-	-
5. Процедури реалізації рішень щодо порушення вимог регулювання (на одиницю)	-	-	-	-	-
6. Процедури оскарження рішень суб'єктами господарювання (на одиницю)	-	-	-	-	-
7. Процедури підготовки звітності за результатами регулювання	0,25	18,75 <i>(з розрахунку 3000 грн на міс.)</i>	1	840 <i>(з розрахунку коефіцієнта навантаження на 1 службовця – 1/2000)</i>	= 0,25 * 18,75 * 840 = 3938,00 грн
8. Витрати часу на інші адміністративні процедури (уточнити): _____					
Разом за органом державного регулювання за рік	X	X	X	X	2 806 183,50 грн
Сумарно за органом державного регулювання за 5 років	X	X	X	X	-

* Вартість витрат, пов'язаних з адмініструванням процесу регулювання державними органами, визначається шляхом множення фактичних витрат часу персоналу на заробітну плату спеціаліста відповідної кваліфікації та на кількість суб'єктів, що підпадають до сфери відповідної процедури, та на кількість процедур за рік

2В-Б. Територіальний підрозділ Податкової інспекції (саме на них покладено функцію контролю над переходом суб'єкта з КВЕД-2005 на КВЕД-2010)
 Розрахунок здійснено щодо специфічних процедур обліку та контролю, пов'язаних саме з переходом з КВЕД-2005 на КВЕД-2010

Процедури регулювання суб'єктів малого підприємництва (розрахунок на одного типового суб'єкта господарювання малого підприємства – за потреби окремо для суб'єктів малого та мікропідприємства)	Планові витрати часу на процедуру	Вартість часу співробітника органу державної влади відповідної категорії (заробітна плата)	Оцінка кількості процедур за рік, що припадають на одного суб'єкта	Оцінка кількості суб'єктів, що належать до сфери відповідної процедури	Витрати на адміністрування регулювання* (за рік), грн
1. Процедура обліку суб'єкта господарювання, що знаходиться у сфері регулювання <i>Проводиться в рамках наявних процедур обліку. Спеціальні витрати відсутні</i>	-	-	-	-	-
2. Процедури поточного контролю над суб'єктом господарювання, що знаходиться у сфері регулювання	0,05	18,75 <i>(з розрахунку 3000 грн на міс.)</i>	1	354 283 + 1 325 925 = 1 680 208	= 1 680 208 * 0,05 * 18,75 = 1 575 195,00 грн
у т. ч. камеральні	-	-	-	-	-
у т. ч. виїзні	-	-	-	-	-
3. Процедури підготовки, затвердження та опрацювання актів про порушення вимог регулювання (на одиницю)	-	-	-	-	-
5. Процедури реалізації рішень щодо порушення вимог регулювання (на одиницю)	-	-	-	-	-
6. Процедури оскарження рішень суб'єктами господарювання (на одиницю)	-	-	-	-	-
7. Процедури підготовки звітності за результатами регулювання	-	-	-	-	-
8. Витрати часу на інші адміністративні процедури (уточнити):					

Разом за органом державного регулювання за рік	X	X	X	X	1 575 195,00 грн
Сумарно за органом державного регулювання за 5 років	X	X	X	X	-

№ п/п	Назва державного органу	Витрати на адміністрування регулювання за рік, грн	Сумарні витрати на адміністрування регулювання за 5 років, грн
1	Державний реєстратор	2 806 183,50	-
2	Територіальний підрозділ Податкової інспекції	1 575 195,00	-
	Сумарно бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва	4 381 378,50	-

СУМА РЕГУЛЮВАННЯ РІК СЕКТОР МАЛОГО БІЗНЕСУ	
Сума А рік + Сума Б рік	Мінімум = 19 253 329,00 грн Максимум = 123 513 415,00 грн
СУМА РЕГУЛЮВАННЯ РІК СУМАРНО СЕКТОР МАЛОГО БІЗНЕСУ ТА ОРГАН ВЛАДИ	
Сума А рік + Сума Б рік + Сума В рік	Мінімум = 23 634 707,50 грн Максимум = 127 894 793,50 грн
ЯК ОСТАТОЧНИЙ РЕЗУЛЬТАТ:	
Запровадження компенсаторного механізму дозволяє зменшити витрати суб'єктів малого бізнесу (без урахування витрат органів влади):	Мінімум = 42 742 326 - 19 253 329 = 23 488 997 грн Максимум = 278 550 057 - 123 513 415 = 155 036 642 грн
Запровадження компенсаторного механізму дозволяє зменшити витрати суб'єктів малого бізнесу (з урахуванням витрат органів влади):	Мінімум = 57 001 779 - 23 634 708 = 33 367 071 грн Максимум = 292 809 510 - 127 894 794 = 164 914 716 грн
<i>Примітка</i>	<i>Загальна тривалість часу на розрахунок та оформлення цього прикладу застосування М-Тесту – 10 годин</i>

Додаток 3.

Приклад використання М-Тесту в оцінці обов'язкового запровадження суб'єктами малого підприємництва – платниками єдиного податку реєстраторів розрахункових операцій

Загальні положення регулювання, що визначають під-процеси регулювання та відповідні витрати, див. Додаток 1.

1. Консультації з представниками мікро- та малого підприємництва щодо оцінки впливу регулювання.

Консультації щодо визначення впливу запропонованого регулювання на суб'єкти малого підприємництва та визначення детального переліку процедур, виконання яких необхідне для виконання регулювання, проведено фахівцями Державної регуляторної служби у період з «15» червня 2015 року по «17» червня 2015 року.

№ з/п	Вид консультації (публічні консультації прями (круглі столи, наради, робочі зустрічі тощо), інтернет-консультації прями (інтернет-форуми, соціальні мережі тощо), запити (до підприємців, експертів, науковців тощо)	Кількість учасників консультацій, осіб	Основні результати консультацій (опис)
1	Робочі зустрічі, інтернет-запити до підприємців, бізнес-асоціацій та експертів	10	Наведено у Додатку 1

2. Вимірювання впливу регулювання на суб'єкти малого підприємництва (мікро- та малі).

2.1 Кількість суб'єктів малого підприємництва, на які поширюється регулювання: для розрахунку прийнято, що кількість ФОП - платників єдиного податку 2 групи становить 520 тис. осіб, а платників єдиного податку 3 групи – 55 тис. осіб.

3. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва, що виникають на виконання вимог регулювання

	Таблиця 3.1. Оцінка «прямих» витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання	У перший рік (стартовий рік упровадження регулювання)	Періодичні (за наступний рік)	Витрати за 5 років
3.1.1.	Придбання необхідного обладнання (пристроїв, машин, механізмів)			
	Вартість PPO	7500 грн	-	7500 грн
	Еквівалент витраченого часу на придбання PPO	92 грн (2 люд./дні (2 * 46 грн)) Розрахунок вартості люд./дня зроблено виходячи з мін. з/п - мін. з/п (на 01.01.2015 - 1378 грн)	-	92 грн
	придбання обладнання для користування пакетом GPRS Монітор	6200 грн	-	6200 грн
3.1.2.	Процедури перевірки та/або постановки на відповідний облік у визначеному органі державної влади чи місцевого самоврядування			
	вартість реєстрації PPO	368 грн (8 роб. дні (8 * 46 грн/день)) мін. з/п	-	368 грн
	введення PPO та зовнішніх модемів в експлуатацію, їх технічне обслуговування ЦСО, ремонт, опломбування та підключення до еквайрінгу	1920 грн (у разі введення PPO з початку року 160 грн/міс. * 12 міс.) Вартість послуг ЦСО по регіонах України становить від 120 до 210 грн на місяць за даними консультацій	1920 грн	9600 грн
	отримання реєстраційного посвідчення PPO / отримання реєстраційного посвідчення поштою	46 грн / 48,51 грн 1 роб. день (46 грн) Вартість поштових послуг у середньому по Україні - 48,51 грн в т. ч. ПДВ: 6,67 грн	-	46 грн

	аванс при підключенні до інтернет-пакету (наприклад, GPRS Монітор)	49 грн	-	49 грн
	вартість пакету GPRS Монітор	5 грн Обсяг пакетного GPRS-інтернету, 5 МБ/міс. Передача інформації: дровими каналами зв'язку в середньому становить 20 МБ/день; бездротовими каналами зв'язку – 40 МБ/день, відповідно додатково сплачується вартість 1 МБ переданої та отриманої інформації GPRS-інтернету понад пакетні МБ	5 грн	25 грн
	вартість передачі інформації дровими каналами зв'язку / бездротовими каналами зв'язку	2160 грн/рік Трафік, необхідний для передачі інформації на центральний сервер, – 60 МБ/день (20 МБ/день - інформація про роздруківку касових чеків та 40 МБ/день – інформація про подання щоденного звіту (до 50 МБ - 6 грн/день = 180 грн/міс.))	2160 грн	10800 грн
	Отримання резервного номера для РРО	46 грн	-	46 грн
3.1.3.	Процедури експлуатації обладнання (експлуатаційні витрати – витратні матеріали)			
	придбання касової стрічки	410,40 грн/рік (5,70 грн/рул. (6 рул./міс. * 5,70 грн/рул. * 12)) Залежно від виду діяльності та обсягу реалізації товарів (робіт, послуг) суб'єкта господарювання потрібно на місяць від 2 до 10 рулонів. У середньому – 6 рулонів - від (2 * 5,70) = 11,4 грн до (10 * 5,70) = 57 грн. Середньо – 6 * 5,70 = 34,2 грн	410 грн	2050 грн

	навчання (перенавчання) персоналу для роботи з РРО	800 грн 400 грн/особа (2 особи)	400 грн (оцінка через зміну персоналу)	2400 грн
3.1.4.	Процедури обслуговування обладнання (ТО)			
	витрати на переобладнання (створення, переоснащення) місця для РРО	6200 грн за результатами консультацій	-	6200 грн
	витрати на формування та ведення номенклатури товарів/послуг	3170 грн/рік (за наявності відповідного фахівця 2-3 дні - для формування та у разі додаткового навантаження на працюючого фахівця 2-3 тижні - для формування та 1 година на день для ведення - для суб'єктів, у яких номенклатура не перевищує 50 одиниць номенклатури товарів)	3170 грн	15850 грн
3.1.5.	Інші процедури (уточнити):	-	-	-
3.1.6.	Разом, грн Формула: (3.1.1. + 3.1.2. + 3.1.3. + 3.1.4. + 3.1.5.)	28966 на запровадження 1 касового апарата	X	61226 на запровадження та експлуатацію 1 касового апарата за 5 років
3.1.7.	Кількість суб'єктів господарювання, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць	платників єдиного податку 2 групи 520000 платників єдиного податку 3 групи 55000		

3.1.8.	Сумарно, грн	2 група 520000 x 28966 = 15062320000 3 група 55000 x 28966 = 1593130000	X	2 група = 31837520000 3 група = 3367430000
3.1.9.	Сумарно РАЗОМ, грн	16655450000	X	35204950000

	Таблиця 3.2. Оцінка вартості адміністративних процедур суб'єктів малого підприємництва щодо виконання регулювання та звітування	У перший рік (стартовий рік упровадження регулювання)	Періодичні (за наступний рік)	Витрати за 5 років
3.2.1.	Процедури отримання первинної інформації про вимоги регулювання Отримання вимог та опрацювання вимог регулювання як управлінський процес = 4 години (0,5 дня) * 46 грн/день * 1 працівник	23 грн	23 грн (контроль над змінами вимог регулювання)	115 грн
3.2.2.-3.	Процедури організації виконання вимог регулювання та процедури офіційного звітування Витрати на звітування/найм бухгалтера для подання періодичної звітності	42000 грн (в середньому від 3000 до 4000 грн на місяць)	42000 грн	210000 грн
3.2.4.	Процедури щодо забезпечення процесу перевірок Отримання вимог та опрацювання вимог регулювання як управлінський процес = 4 години (0,5 дня) * 46 грн/день * 2 працівники * 2 перевірки/рік	92 грн	92 грн	460 грн
3.2.5.	Інші процедури (уточнити):	-	-	-
3.2.6.	Разом, грн	42115	X	210575
3.2.7.	Кількість суб'єктів малого підприємництва, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць	Усього – 575000		
3.2.8.	Сумарно, грн	24216125000	X	121080625000

Таблиця 3.3.1. Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва

Розрахунок бюджетних витрат на адміністрування регулювання здійснюється окремо для кожного відповідного органу державної влади / місцевого самоврядування, що залучений до процесу регулювання

Державний орган, для якого провадиться розрахунок вартості адміністрування регулювання:
Органи державної фіскальної служби
 (назва державного органу)

Процедури регулювання суб'єктів малого підприємництва (розрахунок на один типовий суб'єкт господарювання малого підприємництва – за потреби окремо для суб'єктів малого та мікропідприємництва)	Планові витрати часу на процедуру, години	Вартість часу співробітника органу державної влади відповідної категорії (заробітна плата)	Оцінка кількості процедур за рік, що припадають на один суб'єкт	Оцінка кількості суб'єктів, що підпадають під сферу відповідної процедури	Витрати на адміністрування регулювання* (за рік), грн
1. Процедури обліку суб'єкта господарювання, що знаходиться у сфері регулювання				платників єдиного податку 2 групи 520000 од. платників єдиного податку 3 групи 55000 од.	
<ul style="list-style-type: none"> • надання консультаційних послуг суб'єкту; • прийняття та опрацювання заявки суб'єкта на реєстрацію РРО; • видача довідки про резервування фіскального номера за формою № 2-РРО; • прийняття та опрацювання акта введення в експлуатацію довідки про опломбування РРО; • видача реєстраційного посвідчення на застосування РРО; • проведення персоналізації РРО 	4	23 грн/година (середня зарплата інспектора органу доходів і зборів)	1	575000 од.	2 група – 47840000 3 група - 5060000
2. Процедури поточного контролю над суб'єктом господарювання, що знаходиться у сфері регулювання	0,5	23 грн/година	2	575000 од.	2 група – 11960000 3 група - 1265000
у т. ч. камеральні					
у т. ч. виїзні					

3. Процедури підготовки, затвердження та опрацювання актів про порушення вимог регулювання (на одиницю)	0,5	23 грн/година	1	86250 од. Оціночно 15% від кількості суб'єктів	991875
5. Процедури реалізації рішень щодо порушення вимог регулювання (на одиницю)	0,5	23 грн/година	1	86250 од.	991875
6. Процедури оскарження рішень суб'єктами господарювання (на одиницю)	0,5	23 грн/година	1	8625 од. Оціночно 10% від кількості суб'єктів щодо яких прийнято рішення про порушення	99188
7. Процедури підготовки звітності за результатами регулювання	0,2	23 грн/година	1	5750 од. Оціночно 100 суб'єктів на 1 інспектора	26450
8. Витрати часу на інші адміністративні процедури (уточнити):	-	-	-	-	-
Разом за органом державного регулювання за рік	X	X	X	X	67601888
Сумарно за органом державного регулювання за 5 років	X	X	X	X	338009440
* Вартість витрат, пов'язаних з адмініструванням процесу регулювання державними органами, визначається шляхом множення фактичних витрат часу персоналу на заробітну плату спеціаліста відповідної кваліфікації та на кількість суб'єктів, що підпадають під сферу відповідної процедури, та на кількість процедур за рік					

4. Розрахунок сумарних витрат суб'єктів малого підприємництва, що виникають на виконання вимог регулювання

	Таблиця 4.1.	Перший рік регулювання (стартовий), грн	За 5 років, грн
4.1.1.	Оцінка «прямих» витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання	16655450000	35204950000
4.1.2.	Оцінка вартості адміністративних процедур для суб'єктів малого підприємництва щодо виконання регулювання та звітування	24216125000	121,080625000
4.1.3.	СУМАРНІ ВИТРАТИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ВИКОНАННЯ ЗАПЛАНОВАНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	40871575000	156285575000
		40,871 млрд	156,285 млрд

Загальні положення застосування РРО за нормативними вимогами та уточнення процедур та окремих груп витрат за результатами консультацій

Вимоги щодо реєстрації та застосування реєстраторів розрахункових операцій (РРО) регулюються Законом України від 06.07.1995 № 265/95-ВР «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» та наказом Міністерства доходів і зборів України № 417 від 28.08.2013 «Порядок реєстрації та застосування реєстраторів розрахункових операцій, що застосовуються для реєстрації розрахункових операцій за товари (послуги)».

Відповідно до законодавства суб'єкти господарювання мають право самостійно обирати вид, модель та класифікацію РРО залежно від сфери діяльності з обов'язковим включення такого РРО до Держреєстру РРО, який розміщений на сайті ДФСУ.

Введення Державного реєстру реєстраторів розрахункових операцій регламентується постановою Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 № 1315 «Про затвердження Положення про Державний реєстр реєстраторів розрахункових операцій» та наказом Державної фіскальної служби України від 27.04.2015 № 302 «Про затвердження Державного реєстру реєстраторів розрахункових операцій».

З 1 січня 2015 року дозволяється первинна реєстрація лише РРО, які створюють контрольну стрічку в електронній формі, і електронних таксометрів, автоматів із продажу товарів (послуг), РРО з купівлі-продажу іноземної валюти.

Придбання РРО

Суб'єкт господарювання може придбати РРО у виробника, через центри сервісного обслуговування

Пам'ятка: продавець під час продажу РРО зобов'язаний:

- у присутності покупця перевірити наявність експлуатаційних документів і цілісність пломб виробника, відповідність його комплектності експлуатаційним документам;
- зробити запис у паспорті (формулярі) про дату продажу, скріпити його підписом уповноваженої особи продавця і штампом підприємства, що здійснює такий продаж;
- видати покупцеві документи, що засвідчують факт купівлі і містять перелік центрів сервісного обслуговування (далі — ЦСО), які уклали з виробником (постачальником) договір про технічне обслуговування і ремонт цієї моделі реєстратора.

Середня вартість РРО (за результатами проведеного опитування суб'єктів господарювання (юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, представників їх громадських об'єднань) на 01.06.2015 становить 7500 грн.

Реєстрація РРО здійснюється суб'єктом господарювання (власником) за основним місцем його реєстрації як платника податків.

Суб'єкт господарювання, який є платником податку на прибуток, крім суб'єктів, які прийняли рішення про сплату та/або сплачують цей податок консолідовано, може реєструвати РРО за місцезнаходженням своїх відокремлених підрозділів, які розташовані на території іншої, ніж такий суб'єкт, територіальної громади і є платниками податку на прибуток.

Для реєстрації РРО суб'єкт господарювання подає до органу доходів і зборів (за вичерпним переліком):

- *заяву про реєстрацію РРО (реєстраційна заява за формою № 1-РРО);*
- *копію документа, що підтверджує факт купівлі або безоплатного отримання РРО у власність, іншого документа, що підтверджує право власності або користування РРО;*
- *копію документа на право власності або іншого документа, що дає право на розміщення господарської одиниці, де буде використовуватися РРО;*
- *копію договору суб'єкта господарювання із ЦСО про технічне обслуговування та ремонт РРО.*

Реєстраційна заява повинна бути підписана керівником суб'єкта господарювання або фізичною особою - підприємцем із зазначенням дати подання. Усі розділи реєстраційної заяви підлягають обов'язковому заповненню.

Копії документів засвідчуються підписом керівника суб'єкта господарювання або особистим підписом фізичної особи - підприємця.

У разі подання реєстраційної заяви в паперовому вигляді суб'єктом господарювання пред'являються оригінали відповідних документів.

Оригінали документів, крім реєстраційної заяви, повертаються суб'єкту господарювання, копії залишаються в органі доходів і зборів.

Суб'єкти господарювання, включені до системи подання податкових документів в електронному вигляді, можуть подавати реєстраційні заяви та скановані копії зазначених вище документів в електронній формі засобами телекомунікаційного зв'язку з дотриманням вимог Законів України "Про електронні документи та електронний документообіг", "Про електронний цифровий підпис".

При поданні реєстраційної заяви в електронному вигляді оригінали документів пред'являються органу доходів і зборів разом із довідкою ЦСО про опломбування РРО та актом введення в експлуатацію.

У разі подання заяви в електронному вигляді суб'єкт господарювання може отримати довідку про резервування фіскального номера PPO та копію реєстраційного посвідчення засобами телекомунікаційного зв'язку на адресу своєї електронної пошти. Для цього в реєстраційній заяві суб'єкт господарювання зазначає спосіб отримання таких документів: в електронному вигляді на електронну пошту, адресу якої зазначено в заяві, або безпосередньо в органі доходів і зборів.

Протягом двох робочих днів із дати надходження реєстраційної заяви та відповідних документів для проведення реєстрації PPO орган доходів і зборів надає або приймає рішення про реєстрацію PPO або про відмову у такій реєстрації.

За наявності підстав для відмови у проведенні реєстрації PPO орган доходів і зборів надає або надсилає (поштовим відправленням або на електронну пошту) суб'єкту господарювання повідомлення про відмову у проведенні реєстрації PPO із зазначенням підстав для такої відмови.

Підставами для відмови у проведенні реєстрації PPO є (перелік вичерпний):

- PPO вже зареєстрований;
- модель (модифікацію) PPO не включено або виключено з Державного реєстру PPO;
- PPO не відповідає сфері застосування, зазначеній в реєстраційній заяві;
- ЦСО не має права на технічне обслуговування та ремонт PPO у зв'язку з відсутністю договору з виробником (постачальником) такого PPO;
- документи подано не в повному обсязі;
- в органі доходів і зборів наявні відомості про анулювання ліцензії на право здійснення відповідної господарської діяльності;
- відсутній документ на право власності або інший документ, що дає право на розміщення господарської одиниці, де буде використовуватися PPO;
- суб'єкт господарювання не включено до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;
- суб'єкт господарювання не перебуває на обліку в органі доходів і зборів, до якого подано документи на реєстрацію PPO;
- суб'єкт господарювання або його відокремлені підрозділи не перебувають на обліку в органі доходів і зборів за адресою господарської одиниці, де буде використовуватися PPO.

У разі відсутності підстав для відмови в реєстрації PPO посадова особа органу доходів і зборів не пізніше двох робочих днів з дня надходження документів приймає рішення про можливість реєстрації PPO, *формує та резервує фіскальний номер PPO в інформаційній системі Міндоходів (десятизначне число, яке повинне зазначатися в усіх фіскальних чеках такого PPO, а також в усіх інших випадках, прямо передбачених законодавством)*. Власникові PPO видається довідка про резервування фіскального номера за формою № 2-PPO.

Довідка про резервування фіскального номера дійсна протягом п'яти робочих днів із дати її видачі/надсилання на адресу електронної пошти суб'єкта господарювання.

Протягом п'яти робочих днів із дати видачі/надсилання на адресу електронної пошти довідки про резервування фіскального номера суб'єкт господарювання повинен забезпечити переведення PPO у фіскальний режим роботи - занесення фіскального номера до фіскальної пам'яті PPO, персоналізацію та опломбування PPO в ЦСО.

У середньому витрати суб'єкта господарювання при реєстрації РРО становлять 8 люд./днів.

Опломбування і введення РРО в експлуатацію

Роботи з опломбування і введення РРО в експлуатацію виконуються ЦСО відповідно до вимог експлуатаційних документів у строк, що не перевищує три доби від дати його інформування користувачем про отримання довідки щодо резервування фіскального номера реєстратора.

Введення РРО та зовнішніх модемів в експлуатацію, їх технічне обслуговування і ремонт здійснюються ЦСО виключно *на підставі договорів про технічне обслуговування та ремонт РРО*, укладених із суб'єктами господарювання (наказ Міністерства доходів і зборів України від 28.08.2013 № 417 «Порядок опломбування реєстраторів розрахункових операцій»).

Виконання зазначених робіт іншими особами або ЦСО без укладення із суб'єктами господарювання відповідних договорів забороняється.

Застосування РРО, опломбованого засобами контролю ЦСО, з яким суб'єкт господарювання не уклав договору про технічне обслуговування та ремонт РРО, вважається порушенням установленого порядку опломбування.

ЦСО не мають права вводити в експлуатацію, здійснювати технічне обслуговування та ремонт РРО і модемів власного використання, РРО виробників (постачальників), з якими ЦСО не уклали договорів про технічне обслуговування та ремонт РРО, РРО суб'єктів господарювання, з якими не укладено договорів про технічне обслуговування та ремонт РРО, а також РРО суб'єктів господарювання, які є пов'язаними із ЦСО особами.

Опломбування РРО здійснюється ЦСО:

- після персоналізації РРО перед його реєстрацією в органі доходів і зборів;
- після ремонту РРО, яке потребувало доступу до внутрішніх вузлів РРО;
- при заміні засобу контролю РРО;
- після перевірки РРО на відповідність конструкторсько-технологічній та програмній документації (далі — документація) виробника;
- при прийнятті на сервісне обслуговування РРО, який раніше обслуговувався в іншому ЦСО;
- за рішенням органу доходів і зборів.

Опломбування РРО може здійснюватись уповноваженою посадовою особою органу доходів і зборів при проведенні нею перевірки на відповідність конструкції та програмного забезпечення РРО документації виробника.

При опломбування РРО із зовнішнім модемом ЦСО перевіряє показники моделі (модифікації) РРО в експлуатаційній документації зовнішнього модема, для експлуатації з яким він призначений. Зовнішній модем повинен бути підключений безпосередньо до РРО. Корпус зовнішнього модема повинен бути опломбований виробником або ЦСО.

У РРО з контрольною стрічкою в електронній формі (КСЕФ) повинен застосовуватися вбудований модем.

Після закінчення робіт із введення РРО в експлуатацію представник ЦСО робить запис в експлуатаційних документах та заповнює у трьох примірниках акт введення РРО в експлуатацію. Один примірник акта залишається в ЦСО, другий і третій надаються суб'єкту

господарювання, один з яких разом із довідкою про опломбування передається суб'єктом господарювання до органу доходів і зборів, де проводиться реєстрація зазначеного РРО.

Форма акта введення в експлуатацію РРО (акт повинен заповнити представник сервісного центру), затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 12.05.2004 № 601.

Після опломбування ЦСО видає (або доповнює) суб'єкту господарювання довідку про опломбування РРО за формою № 1-ЦСО.

Довідка про опломбування складається у двох примірниках, один з яких надається суб'єкту господарювання, другий зберігається у ЦСО, що здійснив опломбування.

У довідці про опломбування зазначаються дані щодо відповідності конструкції та програмного забезпечення РРО документації виробника, а також щодо переведення РРО у фіскальний режим роботи. Дані про суб'єкта господарювання заносяться з довідки про резервування фіскального номера РРО.

Копію кожної довідки про опломбування, виданої ЦСО, суб'єкт господарювання повинен подати до органу доходів і зборів за місцем реєстрації РРО.

Довідково: Користувачі мають право самостійно обирати центри сервісного обслуговування з числа центрів сервісного обслуговування, які мають право на технічне обслуговування та ремонт відповідних моделей (модифікацій) реєстраторів, з якими вони укладають договори про технічне обслуговування та ремонт реєстраторів.

У разі переходу на технічне обслуговування до іншого центру сервісного обслуговування користувач зобов'язаний переопломбувати реєстратор в установленому порядку. Застосування реєстратора, опломбованого засобами контролю центру сервісного обслуговування, з яким користувач не уклав договір про технічне обслуговування та ремонт такого реєстратора, вважається порушенням встановленого порядку опломбування.

Вартість послуг ЦСО (введення РРО та зовнішніх модемів в експлуатацію, їх технічне обслуговування, ремонт, опломбування та підключення до еквайрінгу) на місяць в середньому становить 160 грн.

Довідково: Вартість послуг ЦСО по регіонах України становить від 120 до 210 грн. на місяць.

Для завершення процедури реєстрації РРО суб'єкт господарювання до закінчення строку дії довідки про резервування фіскального номера надає до органу доходів і зборів копію довідки про опломбування РРО та акт введення в експлуатацію РРО. У разі ненадання або несвоєчасного надання зазначених документів довідка про резервування фіскального номера вважається недійсною.

Після отримання належним чином оформлених документів посадова особа органу доходів і зборів не пізніше наступного робочого дня здійснює реєстрацію РРО шляхом внесення даних до інформаційної системи Міндоходів та надає суб'єкту господарювання реєстраційне посвідчення РРО за формою № 3-РРО (реєстраційне посвідчення), що засвідчує реєстрацію РРО в органі доходів і зборів (наказ Міністерства доходів і зборів України від 28.08.2013 № 417 «Про затвердження нормативно-правових актів щодо застосування реєстраторів розрахункових операцій та книг обліку розрахункових операцій»).

Датою реєстрації РРО, яка зазначається в реєстраційному посвідченні, є дата внесення даних до інформаційної системи Міндоходів.

Органом доходів і зборів за місцем реєстрації РРО до реєстраційного посвідчення

вносяться записи щодо назви та адреси господарської одиниці, де використовується РРО, а також найменування органу доходів і зборів за адресою такої господарської одиниці та дати початку обліку РРО у цьому органі.

Довідково: У реєстраційній заяві указується спосіб отримання реєстраційного посвідчення — поштою або безпосередньо в органі доходів і зборів.

Якщо суб'єктом господарювання обрано спосіб отримання реєстраційного посвідчення поштою, то оплату вартості поштових послуг суб'єкт господарювання повинен здійснити до отримання реєстраційного посвідчення шляхом подання до органу доходів і зборів поштових марок на суму, що відповідає вартості послуг поштового зв'язку з пересилання рекомендованого листа з повідомленням про вручення.

Вартість поштових послуг в середньому по Україні - 48,51 грн, у т. ч. ПДВ — 6,67 грн.

Одночасно з реєстрацією РРО проводиться реєстрація резервного РРО (в такому самому порядку, що й основного РРО).

Книги обліку розрахункових операцій (ОРО) ведуться на кожну окрему господарську одиницю.

Порядок реєстрації та ведення розрахункових книжок, книг ОРО, затверджено наказом Міністерства доходів і зборів України 28.08.2013 № 417.

Персоналізація РРО здійснюється ЦСО після присвоєння фіскального номера.

Персоналізація РРО проводиться й у разі зміни фіскального номера РРО, або ідентифікаційного номера модема (для РРО, що друкують контрольну стрічку), або ідентифікаційного номера РРО (для РРО із КСЕФ), або ідентифікаційного номера модуля безпеки.

Персоналізація РРО здійснюється для однозначного визначення РРО в системі обліку даних Міндоходів за допомогою системи унікальних номерів, до яких входять фіскальний номер РРО, ідентифікаційний номер РРО (для РРО з контрольною стрічкою в електронній формі) або ідентифікаційний номер модема (для РРО, що роздруковує контрольну стрічку), заводський номер РРО та ідентифікаційний номер модуля безпеки SAM, відповідно до Порядку № 1057.

Застосування

Суб'єкти господарювання при використанні РРО під час здійснення розрахункових операцій у готівковій та/або безготівковій формі при продажу товарів (наданні послуг) у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг, зобов'язані:

- застосовувати РРО, включені до Держреєстру, з додержанням встановленого порядку їх застосування;
- забезпечувати цілісність пломб і незмінність конструкції та програмного забезпечення РРО;
- вводити в експлуатацію, проводити технічне обслуговування, ремонтувати РРО через ЦСО в установленому порядку;
- проводити розрахункові операції на повну суму покупки (надання послуги) через зареєстровані, опломбовані в установленому порядку та переведені у фіскальний режим роботи РРО з роздрукуванням відповідних розрахункових документів, що підтверджують виконання розрахункових операцій, або у випадках, передбачених Законом, із застосуванням зареєстрованих в установленому порядку розрахункових книжок;
- подавати до контролюючих органів інформацію, визначену п. 7 ст. 3 Закону про РРО, згідно з Порядком передачі;

- зберігати в господарській одиниці останню використану і поточну розрахункові книжки, використовувані у період виходу з ладу РРО, здійснення його ремонту або у разі тимчасового, але не більше 72 годин, відключення електроенергії;
- видавати особі, яка отримує або повертає товар, отримує послугу або відмовляється від неї, розрахунковий документ установленої форми на повну суму проведеної операції;
- у разі незастосування РРО у випадках, визначених Законом, проводити розрахунки з використанням книги РРО та розрахункової книжки з додержанням встановленого порядку їх ведення, крім випадків, коли ведеться облік через електронні системи прийняття ставок, що контролюються у режимі реального часу центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів;
- у кінці робочого дня (зміни) друкувати на РРО (за винятком автоматів із продажу товарів (послуг)) фіскальні звітні чеки і забезпечувати їх зберігання в книзі ОРО;
- друкувати або створювати в електронній формі на РРО (за винятком автоматів із продажу товарів (послуг)) контрольні стрічки і забезпечувати їх зберігання протягом трьох років;
- проводити розрахункові операції через РРО з використанням режиму попереднього програмування найменування, цін товарів (послуг) та обліку їх кількості;
- забезпечувати відповідність сум готівкових коштів на місці проведення розрахунків сумі коштів, зазначеній у денному звіті РРО, а у випадку використання розрахункової книжки — загальній сумі продажу за розрахунковими квитанціями, виданими з початку робочого дня;
- надавати покупцю товарів (послуг) чек, на його вимогу накладну або інший письмовий документ, що засвідчує передання права власності на них від продавця до покупця, з метою виконання вимог Закону України «Про захист прав споживачів»;
- друкувати X-звіти, Z-звіти та інші документи, передбачені документацією на РРО, відповідно до законодавства; здійснювати підрахунок готівкових коштів на місці проведення розрахунків при перевірці господарської одиниці на вимогу посадової особи органу доходів і зборів;
- зберігати на місці проведення розрахунків реєстраційне посвідчення й останню довідку про опломбування РРО або їх копії;
- при застосуванні РРО, що створюють контрольну стрічку в друкованому вигляді, друкувати контрольну стрічку в єдиному робочому циклі з розрахунковими документами без повторного її використання. При застосуванні портативних РРО дозволяється друкувати контрольну стрічку перед друкуванням фіскального звітного чека, якщо це передбачено технічними можливостями РРО (п. 4 р. III Порядку реєстрації і застосування РРО).

РРО може використовуватися тільки в тій господарській одиниці, що зазначена в реєстраційному посвідченні, відповідно до сфери застосування, встановленої Держреєстром РРО, та за наявності договору на обслуговування та ремонт РРО (п. 3 р. III Порядку реєстрації і застосування РРО).

Видатки суб'єкта господарювання на придбання касової стрічки – 5,70 грн за рулон.

Залежно від виду діяльності та обсягу реалізації товарів (робіт, послуг) суб'єкту господарювання потрібно на місяць від 2 до 10 рулонів.

Тобто від $(2 * 5,7) = 11,4$ грн до $(10 * 5,7) = 57$ грн.

Передача інформації:

**дротовими каналами зв'язку в середньому становить 20 МБ/день;
бездротовими каналами зв'язку – 40 МБ/день.**

Вартість тарифного плану залежить від провайдера інтернет-послуг.

Для прикладу: Тариф GPRS Монітор від МТС

Послуги	GPRS Монітор
Вартість пакета, грн/міс.	5,00
Обсяг пакетного GPRS-інтернету, МБ/міс.	5
Вартість послуги GPRS Корпоративна мережа, грн/міс.	0,00
Вартість 1 МБ переданої та отриманої інформації GPRS-інтернету понад пакетні МБ, грн/МБ	2,00
Вартість передачі даних за допомогою технології CSD у межах мережі МТС, грн/МБ	0,25
Вартість передачі даних на номери фіксованого зв'язку в межах України, грн/МБ	0,99
Вартість передачі даних абонентам інших мобільних операторів у межах України, грн/МБ	0,99
Вартість SMS у межах України, грн/од.	0,25
Плата за з'єднання на вихідну передачу даних у межах мережі МТС в Україні, грн	0,00
Плата за з'єднання на вихідну передачу даних на інших операторів у межах України, грн	0,33

Аванс при підключенні до пакета GPRS Монітор складає 49 грн.

При цьому вартість придбання відповідного обладнання становить у середньому 6200 грн.

Довідково:

Контрольна стрічка — це надруковані або створені РРО в електронному вигляді копії розрахункових документів, послідовно сформованих РРО, а також копії фіскальних звітних чеків у разі створення контрольної стрічки в електронній формі (абз. 25 ст. 2 Закону про РРО).

Розрахунковою операцією вважається одна з дій, перелічених в абз. 4 ст. 2 Закону про РРО, а саме:

- прийняття від покупця готівкових коштів, платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо за місцем реалізації товарів (послуг);*
- видача готівкових коштів за повернутий покупцем товар (ненадану послугу), а у разі застосування банківської платіжної картки - оформлення відповідного розрахункового документа щодо оплати в безготівковій формі товару (послуги) банком покупця або оформлення розрахункових документів щодо перерахування коштів у банк покупця.*

Розрахунковий документ — це документ установленої форми та змісту (касовий чек, товарний чек, розрахункова квитанція, проїзний документ тощо), що підтверджує факт продажу (повернення) товарів, надання послуг, отримання (повернення) коштів, купівлі-продажу іноземної валюти, надрукований у випадках, передбачених Законом, зареєстрованим в установленому порядку РРО або заповнений вручну (абз. 15 ст. 2 Закону про РРО).

X-звіт — це денний звіт без обнулення інформації в оперативній пам'яті (п. 3 р. I Порядку реєстрації і застосування РРО).

Z-звіт — це денний звіт з обнуленням інформації в оперативній пам'яті та занесенням її до фіскальної пам'яті РРО (п. 3 р. I Порядку реєстрації і застосування РРО).

Денний звіт — це документ установленої форми, надрукований РРО, який містить інформацію про денні підсумки розрахункових операцій, проведених з його застосуванням (абз. 24 ст. 2 Закону про РРО).

Вимоги при оформленні повернення товару (відмови покупця від послуги, прийнятті цінностей під заставу, виплаті вигравів у державні лотереї та в інших випадках) або при скасуванні помилково проведеної через РРО суми (п. 7-8 р. III Порядку реєстрації і застосування РРО):

- розрахунок може здійснюватися шляхом реєстрації від'ємної суми тільки в разі, якщо РРО забезпечений алгоритмом роботи окремого накопичення у фіскальній пам'яті від'ємних сум розрахунків;
- якщо РРО не забезпечує накопичення у фіскальній пам'яті від'ємних сум розрахунків, то реєструвати видачу коштів (скасування помилкової суми) за допомогою операції «службова видача»;
- забороняється реєструвати через РРО від'ємні суми за допомогою виконання операції «сторно»;
- якщо сума коштів, виданих при поверненні товару (послуги), перевищує 100 грн, то матеріально відповідальна особа господарської одиниці (особа, яка безпосередньо здійснює розрахунки) повинна скласти акт про видачу коштів.

В акті про видачу коштів зазначається така інформація:

- дані документа, що посвідчує особу покупця, який повертає товар (відмовляється від послуги);
- відомості про товар (послугу);
- сума виданих коштів;
- номер, дата і час видачі розрахункового документа, який підтверджує купівлю товару (отримання послуги).

Аналогічний акт складається при скасуванні помилково проведеної через РРО суми. У ньому зазначаються:

- дані про помилково проведenu суму;
- реквізити розрахункового документа.

Обидва акти передаються до бухгалтерії суб'єкта господарювання і зберігаються протягом трьох років, а у разі відсутності бухгалтерії підклеюються на останній сторінці відповідної книги ОРО.

Якщо на період виходу з ладу РРО або в разі відключення електроенергії розрахункові операції проводяться з використанням книги ОРО та розрахункової книги, то після

установки відремонтованого (резервного) РРО або відновлення постачання електроенергії необхідно провести через РРО суми розрахунків за час роботи з використанням розрахункової книги, а також, відповідно, з контрольною стрічкою (у випадку «обнулення» оперативної пам'яті) за час роботи, що передує виходу РРО з ладу або відключенню електроенергії, окремо за кожною ставкою ПДВ. Після цього слід виконати Z-звіт. При потребі виконується операція «службове внесення» на суму готівки, що зберігається на місці проведення розрахунків (Порядок реєстрації і застосування РРО).

Перереєстрація, зняття з реєстрації та розпломбування

Якщо підприємство має намір використовувати РРО в іншій господарській одиниці, такий РРО повинен бути перереєстрований. Для цього суб'єкт господарювання подає до органу доходів і зборів:

- реєстраційну заяву з позначкою "Перереєстрація";
- реєстраційне посвідчення на РРО;
- документ на право власності або документ, що дає право на розміщення господарської одиниці, де буде використовуватися РРО.

Скасування реєстрації РРО здійснюється (за ініціативою суб'єкта господарювання або у примусовому порядку) на підставі того, що:

1. суб'єктом господарювання подано заяву про скасування реєстрації РРО з купівлі-продажу іноземної валюти за формою № 4-РРОВ;
2. вичерпався строк служби РРО, визначений в паспорті (формулярі) РРО;
3. закінчилися визначені законодавством строки експлуатації РРО;
4. РРО застосовується не за сферою застосування, визначеною Державним реєстром РРО;
5. виявлено невідповідність модифікації, конструкції та/або версії внутрішнього програмного забезпечення РРО, включених до Державного реєстру РРО;
6. установчі документи суб'єкта господарювання згідно із судовим рішенням визначено недійсними;
7. наявне судове рішення про ліквідацію суб'єкта господарювання - банкрута;
8. наявне судове рішення щодо припинення суб'єкта господарювання, не пов'язане з банкрутством;
9. в органах доходів і зборів наявні відомості з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців щодо державної реєстрації припинення суб'єкта господарювання;
10. викрадено РРО;
11. відбулася зміна власника РРО.

Скасування реєстрації РРО за ініціативою здійснюється на підставі заяви суб'єкта господарювання за формою № 4-РРО, яка подається до органу доходів і зборів, в якому РРО зареєстрований.

При цьому РРО необхідно зняти з обліку і розпломбувати в ЦСО, з яким суб'єктом господарювання укладено договір на обслуговування та ремонт РРО. Разом із заявою про скасування реєстрації підприємство надає довідку ЦСО про розпломбування РРО (крім випадків установа невідповідності конструкції та програмного забезпечення РРО документатії виробника) і повертає органу доходів і зборів реєстраційне посвідчення.

У разі викрадення РРО суб'єкт господарювання повинен подати до органу доходів і зборів копію відповідного документа, виданого органами внутрішніх справ.

Примусове скасування реєстрації РРО здійснюється, якщо:

- закінчився строк служби РРО, визначений у паспорті (формулярі) РРО;
- закінчилися визначені чинним законодавством строки виведення з експлуатації РРО;
- РРО застосовується не за сферою застосування, визначеною Держреєстром РРО;
- виявлено невідповідність модифікації, конструкції та/або версії внутрішнього програмного забезпечення РРО, включених до Держреєстру РРО.
- установчі документи підприємства за рішенням суду визнано недійсними;
- є судові рішення про ліквідацію підприємства-банкрута;
- є судові рішення про припинення суб'єкта господарювання, не пов'язане з банкрутством;
- у разі смерті ФОП, а також у разі оголошення такої особи померлою, визнання недієздатною або безвісти зниклою, обмеження її цивільної дієздатності;
- в органах Міндоходів є відомості з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців про державну реєстрацію припинення суб'єкта господарювання.

Рішення про примусове скасування реєстрації РРО приймається органами доходів і зборів не пізніше одного місяця зі дня виникнення підстав для скасування і тільки у випадку, якщо суб'єктом господарювання не подано заяву про скасування реєстрації і такі підстави залишилися актуальними.

Рішення органу доходів і зборів про скасування реєстрації РРО оформлюється за формою № 6-РРОВ.

Відповідальність за порушення законодавства у сфері РРО

На підставі положень Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» та ст. 80 Податкового кодексу органи доходів і зборів проводять планові, позапланові та фактичні (без попередження) перевірки щодо дотримання вимог застосування РРО та своєчасності оприбуткування готівки або за скаргою споживача.

Відповідно до ст. 17 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»	
Порушення	Штраф
<ol style="list-style-type: none">1. Проведення через РРО операції на неповну суму вартості проданих товарів2. Непроведення операцій через РРО, переведений у фіскальний режим роботи3. Невідповідність суми готівки на місці проведення розрахунків сумі коштів, зазначеній у денному звіті4. Нероздрукування розрахункового документа при проведенні операції	Штрафи застосовуються протягом календарного року: <ul style="list-style-type: none">• вчинене вперше - 1 грн;• вчинене вдруге - 100% вартості товарів;• кожне наступне порушення — п'ятикратний розмір вартості товарів
<ol style="list-style-type: none">1. Невикористання у визначених Законом випадках розрахункової книжки (РК)2. Використання незареєстрованої РК або порушення порядку її використання3. Незберігання РК протягом трьох років	340 грн (20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян)

Нероздруківка щоденного фіскального звітного чека або його незберігання	340 грн (20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян)
Нероздруківка контрольної стрічки, або нестворення її в електронній формі, або її незберігання, або спотворення даних у ній	170 грн (10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян)
Проведення операцій через РРО без використання попереднього програмування	85 грн (5 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян)
Порушення порядку проведення операцій через каси підприємств у випадках, передбачених п. 1 ст. 9	170 грн (10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян)
Використання РРО, до програмного забезпечення якого самовільно внесено зміни	1700 грн (100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян)

За даними бізнес-асоціації, середня сума штрафу за порушення норм Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» становить 4 тис. грн.

Додаток 4.

Тест малого підприємництва (М-Тест)

Щодо оцінки рішення виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради від 26.02.2015 № 111 «Про затвердження порядку розміщення всесезонних торгових майданчиків біля стаціонарних закладів ресторанного господарства»⁸

Рішення запроваджує нове регулювання.

Сфера дії – суб'єкти МСБ:

1. які мають намір розмістити всесезонні торговельні майданчики поруч із власними/орендованими закладами ресторанного господарства;
2. які не мають у власності/оренді закладів ресторанного господарства, але можуть розмістити всесезонні торговельні майданчики на договірних засадах із власником/орендарем закладу ресторанного господарства.

Ключові норми регулювання.

1.2. Положення встановлює порядок розміщення та облаштування в м. Івано-Франківську всесезонних торговельних майданчиків для здійснення підприємницької діяльності з урахуванням архітектурних, санітарно-гігієнічних, пожежних, торговельних норм, функціонально-планувальних та історико-культурних чинників.

1.3. Дія цього Положення поширюється на всі суб'єкти господарювання.

1.4. Суб'єкти господарювання набувають права на розміщення всесезонного торговельного майданчика на підставі і в порядку, передбачених чинним Законом України «Про благоустрій населених пунктів», а також за наявності витягу з рішення на розміщення та облаштування всесезонного торговельного майданчика на території міста та укладеного договору на право тимчасового користування елементами благоустрою комунальної власності.

3.5. Всесезонний торговельний майданчик повинен бути забезпечений та обладнаний на зимовий період:

- парасолями або тентами типу «маркіза», без огороження по контурах будь-якими скляними, пластиковими, дерев'яними чи іншими конструкціями;
- забезпечений обігрівачами пристроями типу «Уфо», пледами.

4.1. Консультації з представниками мікро- та малого підприємництва щодо оцінки впливу регулювання.

Консультації щодо визначення впливу запропонованого регулювання на суб'єкти малого підприємництва та визначення детального переліку процедур, виконання яких

8 Апробацію М-Тесту було проведено за підтримки Проекту USAID «Впевнений бізнес — разом на громада» (Підтримка невідкладних реформ для покращення бізнес-середовища в Україні) у трьох пілотних регіонах проекту — Вінниці, Сумах та Івано-Франківську. Застосовуючи М-Тест на чинних місцевих регуляторних актах, регіональні партнери Проекту USAID в Івано-Франківську (команда під керівництвом Н.Кобильчак) визначили, яке адміністративне навантаження лягає на малий та середній бізнес внаслідок дії згаданого регуляторного акта.

необхідне для виконання регулювання, проведено розробником у період з **10 липня 2015 року по 17 липня 2015 року**.

Примітка. Оскільки *всесезонні торговельні майданчики в місті ще не розміщувалися, консультування проводилося за окремими діями з окремими суб'єктами малого бізнесу та суб'єктами владних повноважень, які задіяні у цих діях. Зокрема, враховано процедури, яких слід дотримуватися при розміщенні літніх торговельних майданчиків, що є прототипам всесезонних торговельних майданчиків.*

Таблиця 1.			
№ з/п	Вид консультації	Кількість учасників консультацій, осіб	Основні результати консультацій (опис)
1	особисті зустрічі	4: 3 посадовці 1 СПД	Отримано інформацію від державного адміністратора та державного реєстратора про часові витрати на подання документів до ЦНАП та Реєстраційної палати, вартості послуг, часу очікування результату послуги. Отримано інформацію від СПД про укладення договору про вивезення ТПВ
2	телефонні розмови	4: 1 посадовець 3 СПД 1 проєктант	Від суб'єктів МСБ отримано інформацію про послідовність та час подання документів до ЦНАП та Реєстраційної палати, про час очікування результату послуги; про вартість виготовлення паспорта літнього торговельного майданчика. Від підприємства, що надає послуги з вивезення ТПВ, отримано інформацію про порядок укладення договору на вивезення ТПВ. Від посадовця управління торгівлі отримано інформацію про кількість літніх торговельних майданчиків. Від проєктанта отримано інформацію про вартість виготовлення паспорта літнього торговельного майданчика

2. Вимірювання впливу регулювання на суб'єкти малого підприємництва (мікрота малі).

2.1 Кількість суб'єктів малого підприємництва, на які поширюється регулювання, - близько **120** (одиниць), у тому числі малого підприємництва — близько **120** (одиниць) та мікропідприємництва — **120** (одиниць).

2.2. Питома вага суб'єктів малого підприємництва у загальній кількості суб'єктів господарювання, на яких проблема справляє вплив, — **100%**.

Примітка: *Регулювання стосується суб'єктів МСБ, які матимуть намір розмістити всесезонні торговельні майданчики поруч із власними/орендованими закладами ресторанного господарства. Тобто кількість тих суб'єктів МСБ, які скористаються своїм правом на розміщення таких об'єктів, невідома. Тому до розрахунку взято кількість усіх розміщених улітку 2015 року літніх торговельних майданчиків, які є прототипом всесезонних торговельних майданчиків.*

Щодо суб'єктів мікропідприємництва, то для визначення їх кількості в загальній кількості суб'єктів МСБ, на які поширюється регулювання, слід проводити дослідження інди-

відуально за кожним суб'єктом. Припускаю, що майже всі вони – суб'єкти мікропідприємництва.

Вочевидь, виділення суб'єктів мікропідприємництва буде можливе в тому разі, коли регулювання стосуватиметься всього бізнесу (малого бізнесу).

3. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва, що виникають на виконання вимог регулювання

	Таблиця 3.1. Оцінка «прямих» витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання	У перший рік (стартовий рік впровадження регулювання)	Періодичні (за наступний рік)	Витрати за 5 років
3.1.1.	Придбання необхідного обладнання (пристроїв, машин, механізмів)	33,3 тис. грн	1,3 тис. грн	39,5 тис. грн
3.1.2.	Процедури перевірки та/або постановки на відповідний облік у визначеному органі державної влади чи місцевого самоврядування	---	---	---
3.1.3.	Процедури експлуатації обладнання (експлуатаційні витрати – витратні матеріали)	0,7 тис. грн	0,7 тис. грн	3,4 тис. грн
3.1.4.	Процедури обслуговування обладнання (ТО)	---	---	---
3.1.5.	Інші процедури (уточнити): <ul style="list-style-type: none"> Оплата за договором щодо вивезення твердих побутових відходів Оплата за договором на право тимчасового користування елементами благоустрою комунальної власності для розміщення всесезонного торговельного майданчика 	40,7 тис. грн	40,7 тис. грн	203,6 тис. грн
3.1.6.	Разом, грн Формула: (3.1.1. + 3.1.2. + 3.1.3. + 3.1.4. + 3.1.5.)	74,7 тис.	42,6 тис.	246,4 тис.
3.1.7.	Кількість суб'єктів господарювання, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць	120		
3.1.8.	Сумарно, грн	8,9 млн	5,1 млн	29,6 млн

	Таблиця 4.3.2. Оцінка вартості адміністративних процедур суб'єктів малого підприємництва щодо виконання регулювання та звітування	У перший рік (стартовий рік впровадження регулювання)	Періодичні (за наступний рік)	Витрати за 5 років
3.2.1.	Процедури отримання первинної інформації про вимоги регулювання	35,40 грн	0,00 грн	35,40 грн
3.2.2.	Процедури організації виконання вимог регулювання	---	---	---
3.2.3.	Процедури офіційного звітування	---	---	---
3.2.4.	Процедури із забезпечення процесу перевірок	---	---	---
3.2.5.	Інші процедури (уточнити): <ul style="list-style-type: none"> Виготовлення паспорта всесезонного торговельного майданчика Отримання погодження паспорта всесезонного торговельного майданчика Отримання погодження на розміщення та облаштування всесезонного торговельного майданчика, включаючи збір необхідних документів Укладення договору на право тимчасового користування елементами благоустрою комунальної власності для розміщення всесезонного торговельного майданчика Укладення договору на вивезення твердих побутових відходів 	4,1 тис. грн	0,2 тис. грн	5,0 тис. грн
3.2.6.	Разом, грн	4,1 тис.	0,2 тис.	5,0 тис.
3.2.7.	Кількість суб'єктів малого підприємництва, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць	120		
3.2.8.	Сумарно, грн	491,8 тис.	25,2 тис.	592,7 тис.

4. Розрахунок сумарних витрат суб'єктів малого підприємництва, що виникають на виконання вимог регулювання

	Таблиця 4.4.1.	Перший рік регулювання (стартовий), грн	За 5 років, грн
4.1.1.	Оцінка «прямих» витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання	9,0 млн	29,6 млн
4.1.2.	Оцінка вартості адміністративних процедур для суб'єктів малого підприємництва щодо виконання регулювання та звітування	0,5 млн	0,6 млн
4.1.3.	СУМАРНІ ВИТРАТИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ВИКОНАННЯ ЗАПЛАНОВАНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	9,5 млн	30,2 млн